

Ockhuizerweg 35

Natuurtoets Ockhuizerweg 35 te Haarzuilens

Toetsing aan de Flora- en faunawet

15 juni 2016

Verantwoording

Titel	Natuurtoets Ockhuizerweg 35 te Haarzuilens
Opdrachtgever	Natuurmonumenten
Projectleider	E. (Elroy) Houthuijzen-Diaz Chavez
Auteur	B. (Berto) van Dam
Tweede lezer	R.E. (Roland) van der Vliet
Uitvoering veldwerk	B. (Berto) van Dam
Projectnummer	1236554
Aantal pagina's	32 (exclusief bijlagen)
Datum	15 juni 2016
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
BU Meten, Inspectie & Advies
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
Telefoon +31 30 28 24 82 4

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Kenmerk R001-1236554ERT-efm-V03-NL

Inhoud

Verantwoording en colofon	3
1 Inleiding.....	7
1.1 Doel	7
1.2 Wetgeving, situatie en beoogde ontwikkeling	7
1.3 Werkwijze	13
1.4 Uitgangspunten	14
2 Toetsing Flora- en faunawet.....	15
2.1 Hoe beschermt de Flora- en faunawet soorten?	15
2.2 Effecten op aanwezige soorten	15
2.3 Overige lokale ontwikkelingen	24
2.4 Conclusies toetsing Flora- en faunawet	24
3 Conclusies en aanbevelingen	26

Kenmerk R001-1236554ERT-efm-V03-NL

1 Inleiding

Natuurmonumenten is voornemens het plangebied aan de Ockhuizerweg 35 te Haarzuilens te herontwikkelen. Hiervoor is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk. Dit hoofdstuk bevat achtergrondinformatie over de relevante natuurwetgeving bij dit project, en de wijze van toetsing hieraan.

1.1 Doel

In opdracht van Natuurmonumenten heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van de natuurwetgeving voor een bestemmingsplanwijziging die de herontwikkeling van een plangebied aan de Ockhuizerweg 35 te Haarzuilens mogelijk maakt. De ontwikkeling kan alleen doorgaan als deze niet in strijd is met de natuurwetgeving, of als vanwege de natuurwetgeving de benodigde vergunningen en/of ontheffingen worden verleend.

In deze rapportage wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

- Welke natuurwetgeving is van belang?
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met deze wetgeving?
- Zijn maatregelen en/of een ontheffing nodig?
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

1.2 Wetgeving, situatie en beoogde ontwikkeling

Het plangebied is gelegen in Haarzuilens in de provincie Utrecht. Figuur 1.2 geeft de ligging van het plangebied weer en figuur 1.3 geeft een impressie van de beoogde ontwikkeling. Figuur 1.4 en figuur 1.5 geven een impressie van het huidige plangebied. In het plangebied staat nu een boerderijwoning en een vrijstaande schuur. Het woonhuis wordt momenteel antikraak bewoond. De schuur die aan de boerderijwoning vast zit is in gebruik door natuurmonumenten. Een deel van de voormalige stallen en schuren is reeds gesloopt. Verder was het erf bebouwd met twee mestsilo's, een mestopslag, een machineberging, twee sleufsilo's en een kuilplaat. Het erf heeft een betonverharding met enkele groenstroken langs de panden.

Relevante wetgeving

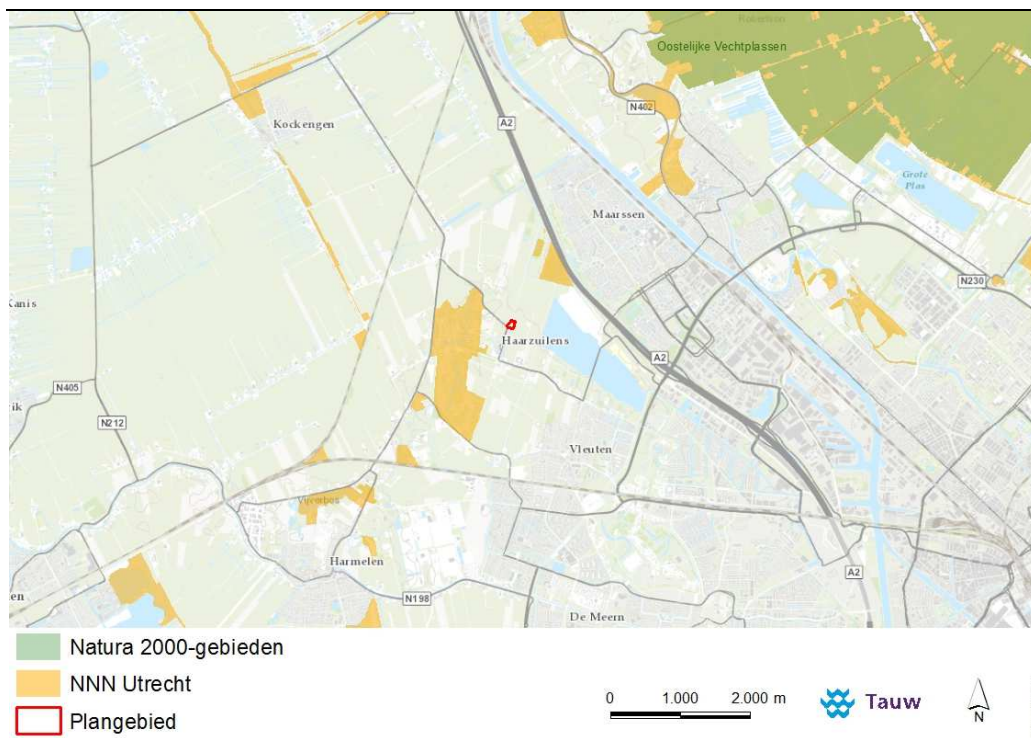
Bij ruimtelijke ontwikkelingen is het (vrijwel) altijd noodzakelijk om een toetsing te doen aan de Flora- en faunawet (hierna: Ffw). Deze wet beschermt verschillende soorten dier- en plantensoorten. In figuur 1.1 is de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde natuurgebieden weergegeven. In de nabijheid van het plangebied liggen een aantal gebieden die deel uitmaken van de Ecologische hoofdstructuur (EHS) of de groene contour.

De groene contour houdt in dat er op dit moment nog geen natuur aanwezig is maar dat het gebied wel als EHS kan worden aangewezen als er natuur wordt aangelegd. De gebiedsdelen die zijn aangewezen als EHS en groene contour worden niet geschaad. Gezien de aard van de ingreep worden negatieve effecten op de EHS en de groene contour niet verwacht. De afstand van de planlocatie tot het meest nabije Natura 2000-gebied 'Oostelijke Vechtplassen' bedraagt circa vijf kilometer. De bestemming van het plangebied is nu agrarisch maar wordt wonen. Er wordt mogelijk gemaakt dat een beperkt aantal woningen wordt gebouwd. Hierdoor, en vanwege de gewijzigde bestemming, wordt een afname in uitstoot van stikstof verwacht. Gezien de aard en het lokale karakter van de beoogde ontwikkeling zijn negatieve effecten op beschermde natuurmonumenten en Natura 2000-gebieden uitgesloten. Samengevat is voor deze toetsing daarom alleen de Flora- en faunawet van toepassing.

Een uitgebreide uitleg over natuurwetgeving is te vinden op: www.tauw.nl/natuurwetgeving

Beoogde ontwikkeling

In het bestemmingsplan is een wijzigingsbevoegdheid voor het bouwen van twee extra huizen naast de bestaande woning opgenomen. Op het overige deel van het terrein passen nog eens zeven woningen waardoor het tototaal aantal woningen op 10 komt (inclusief bestaande bebouwing). Op de locatie is al een aantal schuren/stallen silo's en sleufsilo's gesloopt. Eén vrijstaande schuur wordt nog gesloopt.

Figuur 1.1 Ligging plangebied (globaal begrensd) ten opzichte van beschermde natuurgebieden

Figuur 1.2 Ligging plangebied (globaal begrensd)

Figuur 1.3 Impressie van de beoogde ontwikkeling

Figuur 1.4 De boerderijwoning op de achtergrond en de te slopen vrijstaande schuur op de voorgrond

Figuur 1.5 Watergang ten oosten van het plangebied richting de Alexandralaan

1.3 Werkwijze

De mogelijke aanwezigheid van beschermde gebieden en/of beschermde soorten is in eerste instantie bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Een oriënterend veldbezoek op 19 januari 2016
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data
- Deskundigenoordeel
- Eerder uitgevoerd ecologisch onderzoek:
 - Eelerwoude, 2010. Veldinventarisatie ten behoeve van Flora- en faunawet Parkbos. Eelerwoude Zuid, Vorstenbosch
 - Ecoresult, 2013. Broedvogelonderzoek 2013 Landgoed Haarzuilens. BMP-inventarisatie van alle broedvogels in de terreinen van natuurmonumenten. Rapportkenmerk ER20131006. Ecoresult, Dordrecht
 - Tauw, 2014. Natuurtoets planvorming en realisatie Parkbos de Haar. Toetsing aan de Flora- en faunawet. Rapport met kenmerk R001-1219170ERT-irb-V02-NL

Op basis van verschillende literatuurbronnen is bekeken welke beschermde soorten in of in de omgeving van het plangebied voorkomen. Vervolgens is tijdens het veldbezoek gecontroleerd of de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. Dit heeft geresulteerd in een overzicht van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden. De beoogde ontwikkeling wordt getoetst op negatieve effecten op deze soort(en).

Bij ecologische veldwerkzaamheden is een volledige garantie over de aanwezige soorten niet te geven. Door de inzet van ter zake kundige ecologen en landelijk geaccepteerde onderzoeksmethodes wordt onze onderzoekskwaliteit zoveel mogelijk gewaarborgd. Mede in dit kader is Tauw aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, een samenwerkingsverband van adviesbureaus die ecologisch advies geven en ecologisch onderzoek verrichten, opgericht met als doel de kwaliteit van ecologische advisering te verbeteren.

1.4 Uitgangspunten

- De vrijstaande schuur wordt gesloopt
- De boerderijwoning wordt behouden
- Bomen en opgaande begroeiing die aan de randen van het plangebied aanwezig zijn, worden behouden
- Werkzaamheden vinden uitsluitend bij daglicht plaats
- Watergangen en oevers van watergangen worden niet aangetast

2 Toetsing Flora- en faunawet

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vraag of plant- en diersoorten, beschermd door de Flora- en faunawet, door de beoogde activiteiten kunnen worden geschaad. Indien er schade op kan treden, dan wordt aangegeven of hiervoor aanvullende maatregelen en/of een ontheffing noodzakelijk is/zijn.

2.1 Hoe beschermt de Flora- en faunawet soorten?

De bescherming van inheemse dier- en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet (hierna Ffw). De wet maakt onderscheid in vier categorieën beschermde soorten namelijk:

- Tabel 1-soorten: De meest algemene, niet bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud. Deze soorten worden in dit rapport niet specifiek benoemd
- Tabel 2-soorten: Beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud wanneer wordt gehandeld volgens een geaccordeerde en door de initiatiefnemer onderschreven gedragscode
- Tabel 3-soorten: Strikt beschermde soorten bestaande uit de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van bedreigde soorten
- De vierde categorie betreft de soortgroep vogels. Alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen zijn beschermd. Tevens zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Vogelsoorten met een jaarrond beschermde verblijfplaats zijn te verdelen in vijf categorieën: de nesten van vogelsoorten van categorie 1 tot en met 4 zijn in alle gevallen jaarrond beschermd, terwijl de nesten van categorie 5-soorten dat in principe alleen tijdens de broedperiode zijn. Bij de laatste categorie geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn.

2.2 Effecten op aanwezige soorten

Flora

Aanwezige soorten

Op basis van landelijke verspreidingsgegevens (Floron, 2011) kunnen brede orchis (inclusief rietorchis en veenorchis), grote keverorchis, moeraswespenorchis, vleeskleurige orchis, ronde zonnedauw, waterdrieblad, zomerklokje, klein glaskruid en wilde gagel (alle tabel 2) in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen.

Verder kan een aantal muurplanten zoals tongvaren, schubvaren, gele helmbloem, stijf hardgras en steenbreekvaren (alle tabel 2) in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen. Bij het veldbezoek is gelet op de terreinkenmerken en de aanwezige soorten planten. Op meren en verhardingen zijn geen beschermde muurplanten aangetroffen. De vegetatie in het plangebied kenmerkt een voedselrijke en verstoord milieu. De oorzaak hiervan is het jarenlang agrarisch gebruik van het plangebied en de sloopwerkzaamheden die in een eerder stadium zijn uitgevoerd. Geschikte groeiplaatsen voor, of exemplaren van, beschermde vaatplanten zijn niet aangetroffen. Een negatief effect op flora wordt daarom uitgesloten.

Conclusie

Geen negatieve effecten. Nader onderzoek is niet noodzakelijk. Er hoeven geen mitigerende maatregelen te worden getroffen en er hoeft geen ontheffing van de Ffw te worden aangevraagd.

Grondgebonden zoogdieren

Aanwezige soorten

Op basis van landelijke en regionale verspreidingsgegevens (Broekhuizen et. al., 1992; Wansink, 2012) kunnen waterspitsmuis, noordse woelmuis (beide tabel 3) en steenmarter in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen. In het plangebied is geen geschikt habitat voor beide muizensoorten aanwezig. De vrijstaande schuur voorziet in geschikt leefgebied voor steenmarter. Volgens de bewoners zijn er in het verleden resten van een dode haas in de schuur aangetroffen, maar dit betreft waarschijnlijk een prooirest van kerkuil. Steenmarter is zeldzaam in de regio. Er heeft door de zoogdiervereniging onderzoek naar steenmarter plaatsgevonden met behulp van lifetraps en camera en daarbij is steenmarter niet aangetroffen (persoonlijke mededeling T. Kreetz, Natuurmonumenten). Daarom is met zekerheid worden uitgesloten dat steenmarter een verblijfplaats in de vrijstaande schuur of in de omgeving van het plangebied heeft.

Conclusie

Een negatief effect op grondgebonden zoogdieren kan met zekerheid worden uitgesloten.

Vleermuizen

Aanwezige soorten

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Op basis van landelijke verspreidingsgegevens (Limpens et. al., 1997) kunnen gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, baardvleermuis, franjestaart, meervleermuis en watervleermuis in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen.

Tijdens eerder uitgevoerd onderzoek (Eelerwoude, 2010) naar vleermuizen zijn gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis in de nabijheid van het plangebied aangetroffen. Vleermuizen maken globaal gezien op drie manieren gebruik van hun leefgebied:

Verblijfplaatsen - Vleermuizen gebruiken gaten en spleten (bijvoorbeeld onder dakpannen of in de spouwmuur) in gebouwen en holtes en spleten in bomen als verblijfplaats. In bomen in het plangebied zijn geen geschikte spleten en/of holtes voor vleermuizen aangetroffen. Een negatief effect door fysieke aantasting van verblijfplaatsen van boombewonende soorten vleermuizen wordt daarom uitgesloten. De gebouwen in het plangebied voorzien in geschikte paar-, winter-, zomer- en kraamverblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en eventueel gewone grootoorvleermuis.

Foerageergebied en vliegroute - Vleermuizen gebruiken opgaande begroeiing (bomen en struiken) en waterpartijen om te foerageren. Bovengenoemde elementen die lijnvormige geleidende structuren vormen worden gebruikt om tussen verblijfplaatsen en geschikte foerageergebieden te migreren. Het kan niet worden uitgesloten dat vleermuizen de opgaande begroeiing rond het plangebied als foerageergebied en als vliegroute gebruiken. Een negatief effect op vliegroutes en foerageergebied wordt echter uitgesloten omdat de opgaande begroeiing blijft behouden en omdat er in de omgeving van het plangebied voldoende opgaande begroeiing beschikbaar blijft. Vleermuizen zijn gevoelig voor uitstraling van kunstmatig licht in de nachtperiode. Indien wordt voorkomen dat een toename van uitstraling door kunstmatige lichtbronnen (lux) op de opgaande begroeiing plaatsvindt worden negatieve effecten op foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen uitgesloten.

Mogelijke effecten

Door het slopen van gebouwen kunnen verblijfplaatsen van vleermuizen worden vernietigd. Dit betreft een overtreding van artikel 11 van de Ffw. Tevens kunnen vleermuizen worden gedood of verwond tijdens de sloop. Dit betreft een overtreding van artikel 9 van de Ffw.

Conclusie

- Mogelijk negatief effect op verblijfplaatsen van vleermuizen door het slopen / aantasten van gebouwen
- Door het vernietigen van verblijfplaatsen van vleermuizen kan respectievelijk artikel 9 en 11 van de Ffw worden overtreden
- Om de aanwezigheid van vleermuizen met zekerheid vast te stellen dan wel uit te sluiten is nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen noodzakelijk
- Nader onderzoek vindt plaats door conform vleermuisprotocol (Netwerk Groene Bureaus, 2013) vier veldbezoeken uit te (laten) voeren. Globaal gezien moeten twee veldbezoeken in

de periode mei-juli en twee veldbezoeken in de periode augustus-september worden uitgevoerd

- Indien er geen verblijfplaatsen worden aangetroffen kunnen de gebouwen worden gesloopt
- Indien er wel verblijfplaatsen worden aangetroffen moeten mitigerende maatregelen worden getroffen om negatieve effecten te voorkomen. Tevens moet er voor het vernietigen van verblijfplaatsen een ontheffing van de Ffw worden aangevraagd. In de aanbevelingen (hoofdstuk 3) worden voorstellen gedaan om sowieso maatregelen voor vleermuizen in te passen in de nieuwbouw, ongeacht of deze als mitigerende maatregel nodig zijn.

Vogels

Aanwezige soorten

Jaarrond beschermde vogelsoorten - Op basis van landelijke verspreidingsgegevens (Hustings et al., 2004; Hustings & Vergeer, 2002) kunnen ooievaar, wespandief, buizerd, havik, sperwer, boomvalk, slechtvalk, roek, steenuil, ransuil, kerkuil, huismus en gierzwaluw in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen. In en in de omgeving van het plangebied kunnen tevens diverse vogelsoorten uit de categorie 5 voorkomen. Omdat er voor deze soorten geen zwaarwegende feiten en/of ecologische omstandigheden gelden, worden deze soorten in het vervolg als algemene broedvogel behandeld.

In de opgaande begroeiing zijn geen nesten aangetroffen. Tijdens onderzoek (Ecoresult, 2013) dat in 2013 is uitgevoerd zijn geen nesten van jaarrond beschermde vogelsoorten in of in de nabijheid van het plangebied aangetroffen. Op de zolder van de vrijstaande schuur en de boerderijwoning is een verblijfplaats van kerkuil aanwezig (zie figuur 2.1 en 2.2). Op beide locaties hangt een nestkast. Op de zolder van de vrijstaande schuur zijn tijdens het veldbezoek zeer veel sporen (poep en braakballen) gevonden. Volgens de bewoners broeden de kerkuilen in de schuur aan de garagewoning maar gebruiken ze de schuur ook vaak als rustplaats. De bewoners denken dat ze dit vooral doen als de jongen groter zijn. Op basis van het veldbezoek kan echter niet met zekerheid worden uitgesloten dat er ook in de schuur gebroed wordt. De schuur is ook als rustplaats een essentieel onderdeel in het leefgebied van kerkuil. Zowel de vrijstaande schuur als de boerderijwoning voorzien in geschikte nestlocaties voor huismus. De boerderijwoning voorziet tevens in geschikte nestlocaties voor gierzwaluw. Gierzwaluw is voor zijn foerageergebied niet afhankelijk van het plangebied. Volgens de bewoners zitten er in de zomerperiode altijd veel huismussen in de dakgoot van de boerderijwoning. Tijdens het veldbezoek waren ongeveer 10 huismussen in een haag aan de Alexandralaan ten zuidoosten van het plangebied aanwezig.

Algemene broedvogels - In gebouwen en opgaande begroeiing in en in de omgeving van het plangebied kunnen diverse soorten algemene broedvogels broeden.

Mogelijke effecten

Jaarrond beschermde vogelsoorten - Het foerageergebied van kerkuil en huismus wordt niet aangetast door het realiseren van relatief extensieve bebouwing. In de en in de omgeving van het plangebied blijft voldoende foerageergebied beschikbaar. Door het slopen van de vrijstaande schuur kunnen verblijfplaatsen van huismus worden vernietigd. Tevens wordt een verblijfplaats van kerkuil vernietigd door het slopen van de vrijstaande schuur. Omdat de boerderijwoning mogelijk wordt gerenoveerd kan een negatief effect op (verblijfplaatsen van) gierzwaluw niet met zekerheid worden uitgesloten. Dit betreft een overtreding van artikel 11 van de Ffw. Tevens kunnen broedende vogels, jongen en/of eieren worden vernietigd, verwond en/of beschadigd. Dit betreft een overtreding van artikel 9 van de Ffw.

Algemene broedvogels - Het slopen van gebouwen is een voor broedende vogels verstorende activiteit. Door de beoogde ontwikkeling kunnen in gebruik zijnde nesten worden vernietigd. Tevens kunnen broedende vogels en eieren van broedende vogels worden verwond, gedood en/of geschaad.

Conclusie

Jaarrond beschermde broedvogels

- Mogelijk negatief effect op (verblijfplaatsen van) kerkuil, huismus en/of gierzwaluw door het slopen van de vrijstaande schuur en het renoveren of aantasten van de boerderij
- Door het vernietigen van verblijfplaatsen of het doden, verwonden en/of beschadigen van broedende vogels, jonge vogels en/of eieren kan respectievelijk artikel 11 en 9 van de Ffw worden overtreden
- Er moet worden uitgezocht of er voldoende informatie over kerkuil beschikbaar is. De bewoners wisten dat er vorig jaar één jong en het jaar daarvoor acht of negen jongen waren grootgebracht. Indien de kerkuilen door een ter zake kundige consequent en op de juiste wijze worden gemonitord, en als deze gegevens mogen worden gebruikt, is nader onderzoek niet noodzakelijk. Indien er geen juridisch houdbare gegevens beschikbaar zijn, moet nader onderzoek naar kerkuil worden uitgevoerd
- Voor kerkuil zijn globaal drie veldbezoeken in de broedperiode februari tot en met half oktober noodzakelijk
- Om de aanwezigheid van huismus en gierzwaluw met zekerheid vast te stellen dan wel uit te sluiten is nader onderzoek noodzakelijk

- Voor huismus zijn twee veldbezoeken (in de ochtend) in de periode 1 april tot en met 15 mei of drie veldbezoeken in de periode 10 maart tot en met 15 juni nodig
- Voor gierzwaluw zijn drie veldbezoeken in de periode 1 juni tot en met 15 juli
- Indien er verblijfplaatsen van huismus en gierzwaluw worden aangetroffen moeten mitigerende maatregelen worden getroffen om negatieve effecten te voorkomen. Tevens moet er voor het vernietigen van verblijfplaatsen een ontheffing van de Ffw worden aangevraagd
- Voor het vernietigen van essentieel leefgebied van kerkuil moet een ontheffing van de Ffw worden aangevraagd. Er moet nog worden onderzocht of het om een rustplaats of tevens een voortplantingsplaats gaat

Figuur 2.1 Poep en braakballen van kerkuil onder een nestkast en onder balken op de zolder van de vrijstaande schuur

Figuur 2.2 Via de bovenste ramen kan kerkuil op de zolder van de boerderijwoning komen. Volgens de bewoners broedt hier een kerkuil

Algemene broedvogels

Het slopen van gebouwen is een voor broedende vogels verstorende activiteit. Daarom dienen deze activiteiten buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd. De activiteiten kunnen alleen in het broedseizoen plaatsvinden als een ter zake kundig ecooloog heeft vastgesteld dat er geen broedende vogels in het plangebied aanwezig zijn. Het globale broedseizoen loopt van 15 maart tot en met 15 juli. Vogels die buiten deze periode broeden zijn echter ook beschermd.

Amfibieën en reptielen

Aanwezige soorten

Op basis van landelijke verspreidingsgegevens (Creemers et al. 2009; Herder et al. 2009) kunnen de volgende soorten in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen:

- Reptielen: ringslang (tabel 3)

- Amfibieën: heikikker, poelkikker, rugstreeppad en kamsalamander (alle tabel 3)

In de nabijheid van het plangebied zijn geen waarnemingen van heikikker, poelkikker, kamsalamander en ringslang bekend (www.ravon.nl). Er zijn bij nader onderzoek van de polder ten westen van de Rijndijk in 2010 (Eelerwoude, 2010) geen beschermde reptielen aangetroffen. Wel is een aantal algemene soorten amfibieën en de beschermde rugstreeppad (tabel 3) aangetroffen. Hoewel de polder ten westen van de Rijndijk door de afstand en het tussenliggende landgoed geen directe relatie met het plangebied heeft, komt het biotoop overeen. Daarom kan niet worden uitgesloten dat rugstreeppad zich in de watergangen in de omgeving van het plangebied voortplant. In de winter kruipen rugstreeppadden weg in muizenholen, in vergraafbare grond en onder schuilelementen zoals kruipruimtes, onder drempels van woningen, onder stapel stenen, hout of ander materiaal. Dit doen ze globaal gezien in de periode van oktober/november tot en met maart. Deze perioden kunnen eerder beginnen of later eindigen afhankelijk van klimatologische en meteorologische invloeden (Tauw, 2014). In het plangebied is geschikt winterhabitat aanwezig in de vorm van hopen stro en rommelhoekjes rond de vrijstaande schuur en onder de omvangrijke populier aan de noordoostzijde van het plangebied.

Mogelijke effecten

Door sloopwerkzaamheden en het verwijderen van schuilelementen stobben, hopen stro en rommelhoekjes rond de vrijstaande schuur en onder de omvangrijke populier) kunnen winterverblijfplaatsen van rugstreeppadden worden vernietigd. Dit betreft een overtreding van artikel 11 van de Ffw. Tevens kunnen rugstreeppadden worden gedood of verwond. Dit betreft een overtreding van artikel 9 van de Ffw. In de omgeving van het plangebied is voldoende alternatief winterhabitat voor rugstreeppad in tuinen en bosschages aanwezig. Daarnaast wordt een door het bouwen van woningen en het aanleggen van tuinen op termijn weer in geschikt winterhabitat voorzien. Een negatief effect op de lokale populatie rugstreeppadden door het verwijderen van winterhabitat wordt daarom uitgesloten. Wel moet worden voorkomen dat rugstreeppadden worden gedood of verwond door het slopen van de vrijstaande schuur en op opruimen van rommelhoekjes buiten de overwinteringsperiode uit te voeren. Daarnaast moet worden voorkomen dat rugstreeppad zich tijdens de bouwperiode in geschikt habitat binnen het plangebied vestigt. Dit kan door de bouwlocatie na de winterperiode (na maart) of voor de winterperiode (voor oktober) met een amfibieënscherm ontoegankelijk voor rugstreeppad te maken.

Conclusie

- Een negatief effect op (winterverblijfplaatsen van) rugstreeppad kan niet met zekerheid worden uitgesloten
- Er zijn maatregelen noodzakelijk om het doden en/of verwonden van overwinterende rugstreeppadden te voorkomen

- Het slopen van de vrijstaande schuur en verwijderen van rommelhoekjes moet buiten de periode van overwintering (oktober tot en met maart) plaatsvinden
- Daarnaast moet worden voorkomen dat rugstreeppad zich in geschikt habitat tijdens de sloop en bouwperiode vestigt. Dit kan door de bouwlocatie voor of na de winterperiode (voor oktober of na maart) met een amfibieënscherm ontoegankelijk voor rugstreeppad te maken
- Het is aanbevolen om de stobben die onder de omvangrijke populier aan de noordoostzijde van het plangebied te behouden of te verplaatsen naar een locatie waar ze niet in de weg liggen. Op deze manier blijft een deel van het winterhabitat behouden
- Indien voldoende maatregelen worden getroffen wordt een negatief effect op (het habitat van) de lokale populatie rugstreeppadden uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing van de Ffw is daarom niet noodzakelijk

Vissen

Aanwezige soorten

Op basis van globale landelijke verspreidingsgegevens (de Jong et al., 2003; Gemeente Utrecht, 2013) kunnen bittervoorn (tabel 3), rivierdonderpad en kleine modderkruiper (beide tabel 2) in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen. Een negatief effect op vissen wordt echter uitgesloten, omdat oppervlaktewater niet wordt geschaad.

Conclusie

Geen negatieve effecten. Nader onderzoek is niet noodzakelijk. Er hoeven geen mitigerende maatregelen te worden getroffen en er hoeft geen ontheffing van de Ffw te worden aangevraagd.

Ongewervelden

Aanwezige soorten

Diverse vlinders en libellen zijn in de Ffw beschermd. Ook zijn enkele kevers, weekdieren en een kreeftachtige beschermd. Volgens verspreidingsgegevens (Dijkstra et al. 2002; Bos et al. 2006; EIS-Nederland et al. 2007; Boesveld et al., 2011) komen binnen of nabij het plangebied geen beschermde soorten vlinders voor. Bovendien ontbreekt het aan geschikt biotoop voor beschermde vlinders. Van de overige beschermde ongewervelde soorten kunnen platte schijfhoren (Boesveld et al., 2011) en groene glazenmaker (beide tabel 3) in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen. Geschikt habitat voor groene glazenmaker (water met krabbenscheer) en platte schijfhoren is niet in het plangebied aanwezig. De watergang is ondiep en recent geschoond. Daarnaast worden er door de beoogde ontwikkeling geen watergangen aangetast.

Conclusie

Geen negatieve effecten. Nader onderzoek is niet noodzakelijk. Er hoeven geen mitigerende maatregelen te worden getroffen en er hoeft geen ontheffing van de Ffw te worden aangevraagd.

2.3 Overige lokale ontwikkelingen

Hoewel een afzonderlijke ingreep geen afbreuk hoeft te doen aan de zogenaamde gunstige staat van instandhouding van een beschermde soort, is het mogelijk dat meerdere ingrepen samen dat wel kunnen doen. Dit kan vooral een probleem veroorzaken voor soorten die op bovenlokaal niveau een duurzaam netwerk vormen. Inzicht in lokale ontwikkelingen in ruimte en tijd kan daarom noodzakelijk zijn om vast te stellen of in samenhang getoetst moet worden, welke alternatieven nog beschikbaar zijn voor de soort en of de gunstige staat van instandhouding in het geding is.

In de nabijheid van het plangebied aan de Ockhuizerweg 35 worden nog twee vergelijkbare plangebieden herontwikkeld. Het gaat om plangebieden aan de Ockhuizerweg 39 en Rijndijk 2. In het verleden heeft Natuurmonumenten op diverse locaties op het landgoed Haarzuilens boerderijen en twee woningen gesloopt. Het gaat om de locaties Polderweg 3, Eikslaan 5, Parkweg 1 en Thematerweg 10. Daarnaast is een polder (grasland met agrarische functie) omgevormd naar een recreatiegebied en (wandel)paden, bos en waterpartijen. Voor het omvormen van de polder is een ontheffing van de Ffw afgegeven. Dat wil zeggen dat negatieve effecten op beschermde flora- en fauna voldoende zijn gemitigeerd.

De (mogelijke) effecten op beschermde natuurwaarden die in het plangebied zijn aangetroffen of mogelijk aanwezig zijn hebben geen samenhang met (effecten op) de overige plangebieden. Daarnaast kunnen negatieve effecten door het treffen van maatregelen worden voorkomen. Een negatief effect door overige ontwikkelingen in de omgeving wordt daarom uitgesloten.

2.4 Conclusies toetsing Flora- en faunawet

In tabel 2.1 zijn de relevante soorten uit de Ffw opgenomen. Deze soorten komen mogelijk voor in en nabij het plangebied. Voor deze soorten is aangegeven of maatregelen, een ontheffing of nader onderzoek nodig is.

Tabel 2.1 Conclusies Flora- en faunawet

Soortgroep	Effecten	Nader onderzoek?	Maatregel nodig?	Ontheffing nodig?
Flora	Nee	Nee	Nee	Nee
Zoogdieren	Nee	Nee	Nee	Nee
Vleermuizen	Mogelijk vernietigen verblijfplaats gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis	Ja	Volgt uit nader onderzoek	Volgt uit nader onderzoek
Broedvogels, tijdens broedseizoen	Verschillende soorten	Nee	Ja werken buiten broedseizoen	Nee, mits maatregel
Broedvogels, jaarrond beschermd	Vernietigen vaste rust- en/of verblijfplaats van kerkuil, huismus en gierzwaluw	Ja	Ja	Wel voor kerkuil. Noodzaak voor huismus en gierzwaluw volgt uit onderzoek
Amfibieën en reptielen	Mogelijk door het doden of verwonden van overwinterende rugstreeppadden	Nee	Ja	Nee

3 Conclusies en aanbevelingen

In opdracht van Natuurmonumenten heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van de natuurwetgeving voor een bestemmingsplanwijziging die de herontwikkeling van een plangebied aan de Ockhuizerweg 35 te Haarzuilens mogelijk maakt. De ontwikkeling kan alleen doorgaan als deze niet in strijd is met de natuurwetgeving, of als vanwege de natuurwetgeving de benodigde vergunningen en/of ontheffingen worden verleend.

In de nabijheid van het plangebied liggen een aantal gebieden die deel uitmaken van de Ecologische hoofdstructuur (EHS) of de groene contour. De groene contour houdt in dat er op dit moment nog geen natuur aanwezig is maar dat het gebied wel als EHS kan worden aangewezen als er natuur wordt aangelegd. De gebiedsdelen die zijn aangewezen als EHS en groene contour worden niet geschaad.

Gezien de aard van de ingreep worden negatieve effecten op de EHS en de groene contour niet verwacht. De afstand van de planlocatie tot het meest nabije Natura 2000-gebied 'Oostelijke Vechtplassen' bedraagt circa vijf kilometer. De bestemming van het plangebied is nu agrarisch en wordt wonen. Er wordt mogelijk gemaakt dat een beperkt aantal woningen wordt gebouwd. Hierdoor wordt een afname in uitstoot van stikstof verwacht (want de agrarische uitstoot verdwijnt). Gezien de aard en het lokale karakter van de beoogde ontwikkeling zijn negatieve effecten op Beschermde Natuurmonumenten en Natura 2000-gebieden uitgesloten. Samengevat is voor deze toetsing daarom alleen de Flora- en faunawet van toepassing.

Vleermuizen

- Het kan niet met zekerheid worden uitgesloten dat er negatieve effecten op paar-, winter-, zomer- en kraamverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, laatvlieger en/of gewone grootoorvleermuis optreden
- Door het vernietigen van verblijfplaatsen of aantasten van vleermuizen kan respectievelijk artikel 11 en 9 van de Ffw worden overtreden

Vervolg vleermuizen

- Om de aanwezigheid van vleermuizen met zekerheid vast te stellen dan wel uit te sluiten is nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen noodzakelijk
- Nader onderzoek vindt plaats door conform vleermuisprotocol (Netwerk Groene Bureaus, 2013) vier veldbezoeken uit te (laten) voeren. Globaal gezien moeten twee veldbezoeken in de periode mei-juli en twee veldbezoeken in de periode augustus-september worden uitgevoerd
- Indien er geen verblijfplaatsen worden aangetroffen kunnen de gebouwen worden gesloopt / aangetast

- Indien er wel verblijfplaatsen worden aangetroffen, moeten mitigerende maatregelen worden getroffen om negatieve effecten te voorkomen. Tevens moet er voor het vernietigen van verblijfplaatsen een ontheffing van de Ffw worden aangevraagd
- In een mitigatieplan moeten maatregelen worden opgesteld waarmee negatieve effecten worden voorkomen. Deze bestaan globaal gezien uit het aanbieden van tijdelijke en permanente verblijfplaatsen aan/in gebouwen in de omgeving van het plangebied en het slopen buiten de periode van het jaar dat de verblijfplaats wordt gebruikt
- Het mitigatieplan vormt de basis voor een ontheffingsaanvraag. Een ontheffing wordt alleen afgegeven als er voor de beoogde ontwikkelingen geen alternatieven (ten aanzien van de locatie, inrichting, planning en werkwijze) zijn die gunstiger uitpakken voor de aanwezige vleermuizen
- Tevens moet worden onderbouwd dat er een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn geldt:
 - b. de bescherming van flora en fauna
 - d. de volksgezondheid of openbare veiligheid
 - e. dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten
- Belang e. ligt in dit project het meest voor de hand. Indien de sloop ook nodig is omdat er bijvoorbeeld sanering in verband met asbest of grond- of waterverontreiniging, kan ook op grond van belang d. worden aangevraagd
- Het verkrijgen van een ontheffing is reëel als de alternatievenoverweging en onderbouwing van de belangen voldoende is en/of als door het treffen van maatregelen geen negatieve effecten met wezenlijke invloed op de lokale populatie vleermuizen optreden

Jaarrond beschermde vogelsoorten

Kerkuil, huismus en gierzwaluw

- Het kan niet met zekerheid worden uitgesloten dat er negatieve effecten op (verblijfplaatsen van) huismus en gierzwaluw optreden
- Van kerkuil is reeds een verblijfplaats aangetroffen. Door het slopen van de vrijstaande schuur wordt een verblijfplaats van kerkuil vernietigd. Het is niet zeker of het om een rustplaats gaat of ook om een voortplantingsplaats
- Door het vernietigen van verblijfplaatsen of het doden, verwonden en/of schaden van broedende vogels, jonge vogels en/of eieren kan respectievelijk artikel 11 en 9 van de Ffw worden overtreden

Vervolg vogels

- Om de aanwezigheid van verblijfplaatsen van huismus en gierzwaluw met zekerheid vast te stellen dan wel uit te sluiten is nader onderzoek noodzakelijk

- Er moet worden uitgezocht of er voldoende informatie over kerkuil beschikbaar is. De bewoners wisten dat er vorig jaar één jong en het jaar daarvoor acht of negen jongen waren grootgebracht. Indien de kerkuilen door een ter zake kundige consequent en op de juiste wijze worden gemonitord, en als deze gegevens mogen worden gebruikt, is nader onderzoek niet noodzakelijk. Indien er geen juridisch houdbare gegevens beschikbaar zijn, moet ook nog nader onderzoek naar kerkuil worden uitgevoerd
- Voor kerkuil zijn globaal drie veldbezoeken in de periode februari tot half oktober noodzakelijk
- Voor huismus zijn twee veldbezoeken (in de ochtend) in de periode 1 april tot en met 15 mei of vier veldbezoeken in de periode 10 maart tot en met 15 juni nodig
- Voor gierzwaluw zijn drie veldbezoeken in de periode 1 juni tot en met 15 juli noodzakelijk
- Indien er geen verblijfplaatsen van huismus en gierzwaluw worden aangetroffen zijn er geen maatregelen voor huismus en gierzwaluw noodzakelijk en hoeft er voor beide soorten ook geen ontheffing van de Ffw te worden aangevraagd
- Indien er verblijfplaatsen worden aangetroffen moeten voor de betreffende soort mitigerende maatregelen worden getroffen om negatieve effecten te voorkomen. Tevens moet er voor het vernietigen van verblijfplaatsen een ontheffing van de Ffw worden aangevraagd
- In een mitigatieplan moeten maatregelen worden opgesteld waarmee negatieve effecten worden voorkomen. Deze bestaan globaal gezien uit het aanbieden van tijdelijke en/of permanente verblijfplaatsen aan/in gebouwen in de omgeving van het plangebied en het slopen buiten de periode van het jaar dat de verblijfplaats wordt gebruikt
- Het mitigatieplan vormt de basis voor een ontheffingsaanvraag. Een ontheffing wordt alleen afgegeven als er voor de beoogde ontwikkelingen geen alternatieven (ten aanzien van de locatie, inrichting, planning en werkwijze) zijn die gunstiger uitpakken voor de aanwezige vleermuizen. Tevens moet worden onderbouwd dat er een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn geldt:
 - b. de bescherming van flora en fauna
 - d. de volksgezondheid of openbare veiligheid
 - e. dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten
- Belang e. ligt het meest voor de hand voor de beoogde ontwikkelingen. Indien de sloop ook nodig is omdat er bijvoorbeeld sanering in verband met asbest of grond- of waterverontreiniging, kan ook op grond van belang d. worden aangevraagd
- Het verkrijgen van een ontheffing is reëel als de alternatievenoverweging en onderbouwing van de belangen voldoende is en/of als door het treffen van maatregelen geen negatieve effecten van wezenlijke invloed op vleermuizen optreden

Algemene broedvogels

Sloop van gebouwen en verwijderen van bomen en struiken dient gezien te worden als een voor vogels verstorende activiteit en dient buiten het vogelbroedseizoen plaats te vinden. De

activiteiten kunnen alleen in het broedseizoen plaatsvinden als een ter zake kundig ecooloog heeft vastgesteld dat er geen broedende vogels in het plangebied aanwezig zijn. Het globale broedseizoen loopt van 15 maart tot en met 15 juli. Vogels die buiten deze periode broeden zijn echter ook altijd beschermd.

Rugstreeppad

- Een negatief effect op (winterverblijfplaatsen van) rugstreeppad kan niet met zekerheid worden uitgesloten
- Er zijn mitigerende maatregelen noodzakelijk om het doden en/of verwonden van overwinterende rugstreeppadden te voorkomen. Een negatief effect op de lokale populatie rugstreeppadden wordt uitgesloten omdat er in de omgeving ruim voldoende winterhabitat aanwezig blijft
- Het slopen van de vrijstaande schuur en het verwijderen van rommelhoekjes moet buiten de periode van overwintering (oktober tot en met maart) plaatsvinden
- Daarnaast moet worden voorkomen dat rugstreeppad zich in geschikt habitat tijdens de sloop en bouwperiode vestigt. Dit kan door de bouwlocatie voor of na de winterperiode (voor oktober of na maart) met een amfibieënscherm ontoegankelijk voor rugstreeppad te maken
- Het is aanbevolen om de stobben die onder de omvangrijke populier aan de noordoostzijde van het plangebied te behouden of te verplaatsen naar een locatie waar ze niet in de weg liggen. Op deze manier blijft een deel van het winterhabitat behouden
- Indien voldoende maatregelen worden getroffen wordt een negatief effect op (het habitat van) de lokale populatie rugstreeppadden uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing van de Ffw is daarom niet noodzakelijk

Conclusie uitvoerbaarheid beoogde ontwikkeling

Op basis van het bovenstaande wordt geconcludeerd dat de uitvoerbaarheid van de bestemmingsplanwijziging en de beoogde ontwikkelingen ten aanzien van natuurwetgeving reëel is.

Nader onderzoek

Het uitgangspunt van de Ffw is 'Nee, tenzij'. Dit betekent dat alles wat schadelijk is voor bedreigde soorten verboden is (www.overheid.nl). Het uitsluiten van effecten is alleen mogelijk op basis van voldoende en actuele gegevens. In dit geval zijn negatieve effecten op soorten mogelijk zodat nader onderzoek naar hun aanwezigheid noodzakelijk is voor uitvoering van het plan. Ook bij het aanvragen van een eventuele ontheffing of indienen van een mitigatieplan dient de aanwezigheid van de betreffende soort aangetoond te worden. Hierbij geldt een omgekeerde bewijslast waarbij de initiatiefnemer verantwoordelijkheid draagt.

Mitigatie/Compensatie en/of ontheffing

De jurisprudentie ten aanzien van te treffen maatregelen in het kader van de Ffw is aan veranderingen onderhevig. Zo kunnen inmiddels alleen maatregelen die gericht zijn op het *geheel en vooraf voorkomen* van effecten (en overtreding verbodsbepalingen) 'mitigatie' genoemd worden. Wanneer maatregelen gericht zijn op het *wegnemen* van aanvankelijk optredende effecten, dienen deze als 'compensatie' aangemerkt te worden. In dat geval is dus ook sprake van een overtreding van verbodsbepalingen (er is immers een al dan niet tijdelijk effect). Omdat bij compensatie een overtreding wordt gedaan is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Het aanvragen van een ontheffing of het laten goedkeuren van het mitigatieplan én het uitvoeren van de maatregelen van de ontheffing of het mitigatieplan dienen vóór aanvang van de werkzaamheden afgerond te zijn. Bij formele ontheffingsaanvragen dient rekening gehouden te worden met een proceduretijd die kan oplopen tot meerdere maanden. In de uitvoeringsfase moet een goedgekeurd mitigatieplan of een ontheffing daadwerkelijk in bezit zijn. Wel kunnen, los daarvan, de overige ruimtelijke vergunning- en planprocedures doorgang vinden.

Ook bij mitigatieplannen verdient het de aanbeveling het mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van EZ. Dit dient te gebeuren door het indienen van een ontheffingsaanvraag, waarbij de goedkeuring van de mitigerende maatregelen gegeven wordt in de vorm van een ontheffing.

Geldigheid

Afhankelijk van de tijd tussen onderliggend onderzoek en de sloop van gebouwen en het verwijderen van bomen en struiken, kan een actualiserend of aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn naar de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten. Met name bij het in onbruik raken van grond en/of bebouwing is de kans op (nieuw)vestiging van beschermde soorten aanwezig. De conclusies van dit onderzoek zijn daarom hooguit enkele jaren geldig.

Aanbeveling

Ongeacht of er bij nader onderzoek verblijfplaatsen van huismus, gierzwaluw en/of vleermuizen worden aangetroffen, is de locatie erg geschikt om (in het kader van de Utrechtse Aanpak Diervriendelijk Bouwen) sowieso maatregelen in de nieuwbouw in te passen voor deze soorten / soortgroepen. Denk hierbij aan in de spouwmuur geïntegreerde kraamverblijfplaatsen voor vleermuizen, vogelvides voor huismussen en in de spouwmuur geïntegreerde gierzwaluwverblijven. Kijk hiervoor bijvoorbeeld op <http://www.vivarapro.com/>.

4 Literatuur

Boesveld, A., A.W. Gmelig Meyling & I. van Lente, 2011. Verspreidingsonderzoek Mullusken van de Europese Habitatrichtlijn. Resultaten van het inventarisatiejaar 2010. Stichting ANEMOON.

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & de Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Ecoresult, 2013. Broedvogelonderzoek 2013 Landgoed Haarzuilens. BMP-inventarisatie van alle broedvogels in de terreinen van natuurmonumenten. Rapportkenmerk ER20131006. Ecoresult, Dordrecht.

Eelerwoude, 2010. Veldinventarisatie t.b.v. Flora- en faunawet Parkbos. Eelerwoude Zuid, Vorstenbosch.

EIS-Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2007. Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, libellen en sprinkhanen. European Invertebrate Survey - Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

Floron, 2011. Nieuwe Atlas Nederlandse Flora. Stichting Floron, Nijmegen.

Gemeente Utrecht, 2013. Veldgids beschermde planten en dieren in Utrecht. Zorgvuldig werken met beschermde soorten.

Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers, 2009. Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2008. Rapport 2009-03. Stichting RAVON, Nijmegen.

Hustings F., C. Borggreve, C. van Turnhout & J. Thissen, 2004. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria. SOVON-onderzoeksrapport 2004/13. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Hustings, F. & J.-W. Vergeer, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels. 1998-2000.

de Jong, Th., R. Beenen, & P. Heuts, 2003. Atlas van de Utrechtse vissoorten. De verspreiding van vissoorten in de provincie Utrecht en het beheersgebied van Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden.

Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Tauw, 2014. Natuurtoets planvorming en realisatie Parkbos de Haar. Toetsing aan de Flora- en faunawet. Rapport met kenmerk R001-1219170ERT-irb-V02-NL

Wansink, D., 2012. Verspreidingsatlas van de zoogdieren in de provincie Utrecht.

Internetbronnen:

www.ravon.nl (meest recent bezocht op 26 januari 2016).

Ockhuizerweg 39

Natuurtoets Ockhuizerweg 39 te Haarzuilens

Toetsing aan de Flora- en faunawet

16 juni 2016

Verantwoording

Titel	Natuurtoets Ockhuizerweg 39 te Haarzuilens
Opdrachtgever	Natuurmonumenten
Projectleider	E. (Elroy) Houthuijzen-Diaz Chavez
Auteur	B. (Berto) van Dam
Tweede lezer	R.E. (Ronald) van der Vliet
Uitvoering veldwerk	B. (Berto) van Dam
Projectnummer	1236554
Aantal pagina's	28 (exclusief bijlagen)
Datum	16 juni 2016
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale versie. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
BU Meten, Inspectie & Advies
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
Telefoon +31 30 28 24 82 4

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Kenmerk R002-1236554ERT-ibs-V02-NL

Inhoud

Verantwoording en colofon	3
1 Inleiding.....	7
1.1 Doel	7
1.2 Wetgeving, situatie en beoogde ontwikkeling	7
1.3 Werkwijze	15
1.4 Uitgangspunten	16
2 Toetsing Flora- en faunawet.....	17
2.1 Hoe beschermt de Flora- en faunawet soorten?	17
2.2 Effecten op aanwezige soorten	17
2.3 Overige lokale ontwikkelingen	23
2.4 Conclusies toetsing Flora- en faunawet	24
3 Conclusies en aanbevelingen	25
4 Literatuur.....	27

Kenmerk R002-1236554ERT-ibs-V02-NL

1 Inleiding

Natuurmonumenten is voornemens het plangebied aan de Ockhuizerweg 39 te Haarzuilens te herontwikkelen. Hiervoor is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk. Dit hoofdstuk bevat achtergrondinformatie over de relevante natuurwetgeving bij dit project, en de wijze van toetsing hieraan.

1.1 Doel

In opdracht van Natuurmonumenten heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van de natuurwetgeving voor een bestemmingsplanwijziging die de herontwikkeling van het gebied aan de Ockhuizerweg 39 te Haarzuilens mogelijk maakt. De ontwikkeling kan alleen doorgaan als deze niet in strijd is met de natuurwetgeving, of als vanwege de natuurwetgeving de benodigde vergunningen en/of ontheffingen worden verleend.

In deze rapportage wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

- Welke natuurwetgeving is van belang?
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met deze wetgeving?
- Zijn maatregelen en/of een ontheffing nodig?
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

1.2 Wetgeving, situatie en beoogde ontwikkeling

Het plangebied is gelegen in Haarzuilens in de provincie Utrecht. Figuur 1.2 geeft de ligging van het plangebied weer. Figuur 1.3 geeft een impressie van de beoogde ontwikkeling en figuur 1.4 tot en met figuur 1.7 geven een impressie van het huidige plangebied. Het plangebied ligt op de rand van het dorp. De woningen en opstallen van het agrarisch bedrijf zijn al gesloopt. De locatie is op dit moment braakliggend. De locatie is in gebruik geweest als agrarisch bedrijf (veehouderij). Het terrein is bebouwd geweest met een woonhuis, stallen, een hooiberg en een machineberging. Tevens zijn enkele sleufsilo's aanwezig geweest. Het erf was verhard met grind en beton. Vanaf de locatie loopt in NNO-richting een betonpad. Rondom het perceel is erfbeplanting in de vorm van een singel aanwezig.

Relevante wetgeving

Bij ruimtelijke ontwikkelingen is het (vrijwel) altijd noodzakelijk om een toetsing te doen aan de Flora- en faunawet (hierna: Ffw). Deze wet beschermt verschillende soorten dier- en plantensoorten. In figuur 1.1 is de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde natuurgebieden weergegeven. In de nabijheid van het plangebied liggen een aantal gebieden die deel uitmaken van de Ecologische hoofdstructuur (EHS) of de groene contour.

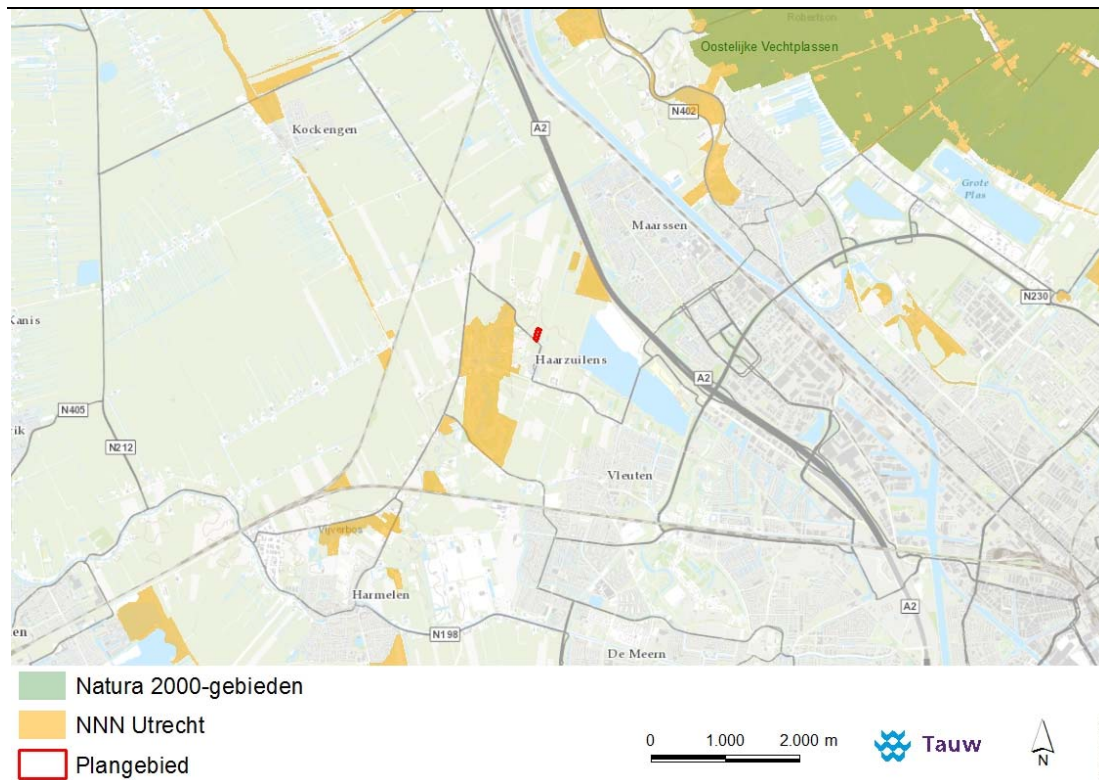
De groene contour houdt in dat er op dit moment nog geen natuur aanwezig is maar dat het gebied wel als EHS kan worden aangewezen als er natuur wordt aangelegd. De gebiedsdelen die zijn aangewezen als EHS en groene contour worden niet geschaad.

Gezien de aard van de ingreep worden negatieve effecten op de EHS en de groene contour niet verwacht. De afstand van de planlocatie tot het meest nabije Natura 2000-gebied 'Oostelijke Vechtplassen' bedraagt circa vijf kilometer. De bestemming van het plangebied is nu agrarisch en wordt wonen. Er wordt mogelijk gemaakt dat een beperkt aantal woningen wordt gebouwd. Hierdoor wordt een afname in uitstoot van stikstof verwacht. Gezien de aard en het lokale karakter van de beoogde ontwikkeling zijn negatieve effecten op beschermde natuurmonumenten en Natura 2000-gebieden uitgesloten. Samengevat is voor deze toetsing daarom alleen de Flora- en faunawet van toepassing.

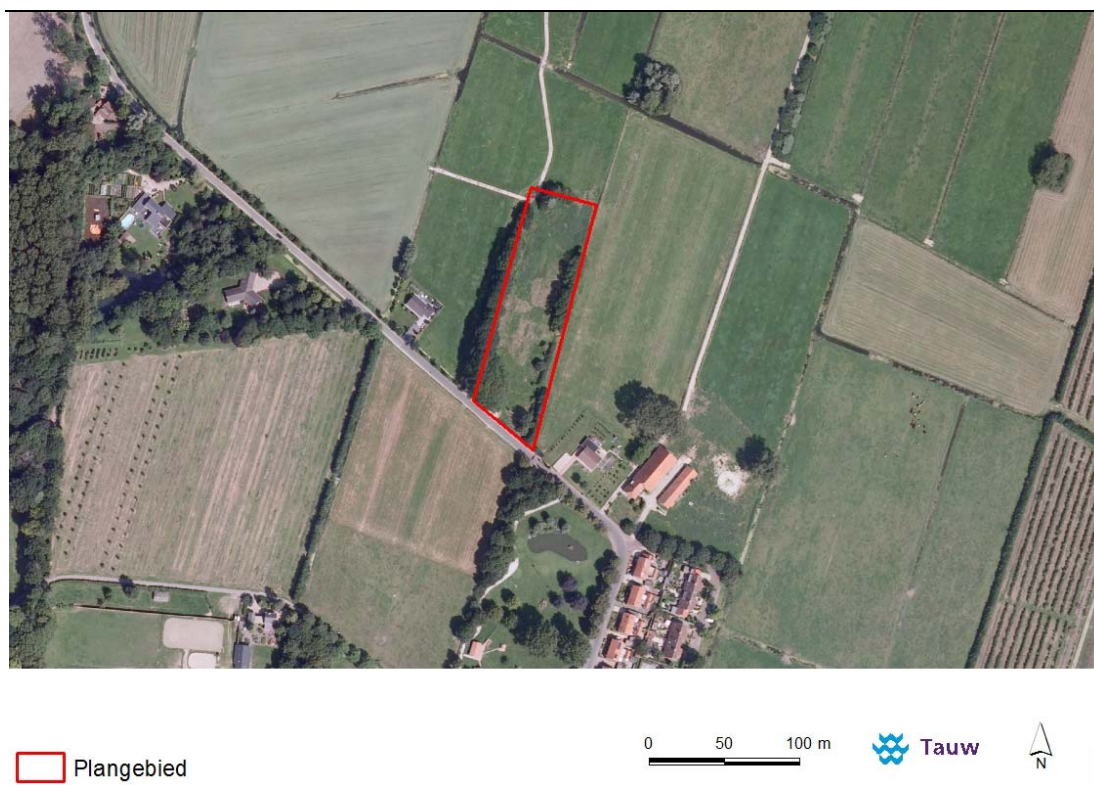
Een uitgebreide uitleg over natuurwetgeving is te vinden op: www.tauw.nl/natuurwetgeving

Beoogde ontwikkeling

Voor deze locatie is in het bestemmingsplan Haarzuilens een uitwerkingsplicht gekomen voor de realisatie van drie huizen. Het gaat om één vrijstaande woning en twee twee-onder-één-kap-woningen. In totaal moeten drie woningen in het plangebied mogelijk gemaakt worden. De woningen worden compact gegroepeerd aan een gezamenlijk erf. De tuinen gaan op een vanzelfsprekende en informele manier over in de houtwal en het open landschap rond het terrein.

Figuur 1.1 Ligging plangebied (globaal begrensd) ten opzichte van beschermde natuurgebieden

Figuur 1.3 Impressie van de beoogde ontwikkeling

Figuur 1.4 Impressie van de zuidzijde van het plangebied. Hier ligt een grote hoop met groenafval (riet)

Figuur 1.5 Het terrein is omzoomd door een singel van bomen en struiken. Op enkele plekken ligt een hoop grond

Figuur 1.6 In de noordwestelijke hoek van het plangebied liggen enkele stobben en boomstammen in de singel

Figuur 1.7 Het centrale deel van het plangebied is open en begroeid met ruigtekruiden en gras

1.3 Werkwijze

De mogelijke aanwezigheid van beschermde gebieden en/of beschermde soorten is in eerste instantie bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Een oriënterend veldbezoek op 19 januari 2016
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data
- Deskundigenoordeel
- Eerder uitgevoerd ecologisch onderzoek:
 - Eelerwoude, 2010. Veldinventarisatie t.b.v. Flora- en faunawet Parkbos. Eelerwoude Zuid, Vorstenbosch
 - Ecoresult. 2013. Broedvogelonderzoek 2013 Landgoed Haarzuilens. BMP-inventarisatie van alle broedvogels in de terreinen van natuurmonumenten. Rapportkenmerk ER20131006. Ecoresult, Dordrecht
 - Tauw, 2014. Natuurtoets planvorming en realisatie Parkbos de Haar. Toetsing aan de Flora- en faunawet. Rapport met kenmerk R001-1219170ERT-irb-V02-NL
 - Jaarlijkse monitoring van roofvogels door Natuurmonumenten (mondelinge mededeling Tim Kreetz, Natuurmonumenten)

Op basis van verschillende literatuurbronnen is bekeken welke beschermde soorten in of in de omgeving van het plangebied voorkomen. Vervolgens is tijdens het veldbezoek gecontroleerd of de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. Dit heeft geresulteerd in een overzicht van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden. De beoogde ontwikkeling wordt getoetst op negatieve effecten op deze soort(en).

Bij ecologische veldwerkzaamheden is een volledige garantie over de aanwezige soorten niet te geven. Door de inzet van ter zake kundige ecologen en landelijk geaccepteerde onderzoeksmethodes wordt onze onderzoekskwaliteit zoveel mogelijk gewaarborgd. Mede in dit kader is Tauw aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, een samenwerkingsverband van adviesbureaus die ecologisch advies geven en ecologisch onderzoek verrichten, opgericht met als doel de kwaliteit van ecologische advisering te verbeteren.

1.4 Uitgangspunten

- Er worden geen bomen gekapt. Groenstructuren blijven hierdoor grotendeels behouden
- Werkzaamheden vinden uitsluitend bij daglicht plaats
- Er vinden geen werkzaamheden aan (oevers van) watergangen plaats

2 Toetsing Flora- en faunawet

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vraag of plant- en diersoorten, beschermd door de Flora- en faunawet, door de beoogde activiteiten kunnen worden geschaad. Indien er schade op kan treden, dan wordt aangegeven of hiervoor aanvullende maatregelen en/of een ontheffing noodzakelijk is/zijn.

2.1 Hoe beschermt de Flora- en faunawet soorten?

De bescherming van inheemse dier- en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet (hierna Ffw). De wet maakt onderscheid in vier categorieën beschermde soorten namelijk:

- Tabel 1-soorten: De meest algemene, niet bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud. Deze soorten worden in dit rapport niet specifiek benoemd
- Tabel 2-soorten: Beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud wanneer wordt gehandeld volgens een geaccordeerde en door de initiatiefnemer onderschreven gedragscode
- Tabel 3-soorten: Strikt beschermde soorten bestaande uit de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van bedreigde soorten
- De vierde categorie betreft de soortgroep vogels. Alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen zijn beschermd. Tevens zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Vogelsoorten met een jaarrond beschermde verblijfplaats zijn te verdelen in vijf categorieën: de nesten van vogelsoorten van categorie 1 tot en met 4 zijn in alle gevallen jaarrond beschermd, terwijl de nesten van categorie 5-soorten dat in principe alleen tijdens de broedperiode zijn. Bij de laatste categorie geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn.

2.2 Effecten op aanwezige soorten

Flora

Aanwezige soorten

Op basis van landelijke verspreidingsgegevens (Floron, 2011) kunnen brede orchis (inclusief rietorchis en veenorchis), grote keverorchis, moeraswespenorchis, vleeskleurige orchis, ronde zonnedauw, waterdrieblad, zomerklokje, klein glaskruid en wilde gagel (alle tabel 2) in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen. Verder kan een aantal muurplanten zoals tongvaren, schubvaren, gele helmbloem, stijf hardgras en steenbreekvaren (alle tabel 2) in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen.

Bij het veldbezoek (op 19 januari 2016) is gelet op de terreinkenmerken en de aanwezige soorten planten. Soorten (grassen en ruigtekruiden) die in het plangebied zijn aangetroffen kenmerken een voedselrijk en verstoord milieu. Dit komt mede door de jarenlange agrarische bedrijvigheid op het terrein en de reeds uitgevoerde sloopwerkzaamheden binnen de bouwkegel. Geschikte groeiplaatsen voor beschermde (muur)flora of exemplaren van beschermde (muur)flora zijn niet aangetroffen. Een negatief effect op flora wordt daarom uitgesloten.

Conclusie

Geen negatieve effecten. Er is geen nader onderzoek noodzakelijk. Er hoeven geen mitigerende maatregelen te worden getroffen of een ontheffing van de Ffw te worden aangevraagd.

Grondgebonden zoogdieren

Aanwezige soorten

Op basis van landelijke en regionale verspreidingsgegevens (Broekhuizen et. al., 1992; Wansink, 2012) kunnen waterspitsmuis, noordse woelmuis (beide tabel 3) en steenmarter (tabel 2) in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen. In het plangebied is geen geschikt habitat voor beide muizensoorten aanwezig en geschikte verblijfplaatsen voor steenmarter zijn evenmin aangetroffen. Het plangebied kan door steenmarter als foerageergebied worden gebruikt. In en in de nabijheid van het plangebied blijft voldoende geschikt foerageergebied voor steenmarter aanwezig. Een negatief effect op grondgebonden zoogdieren wordt daarom uitgesloten.

Conclusie

Geen negatieve effecten. Er is geen nader onderzoek noodzakelijk. Er hoeven geen mitigerende maatregelen te worden getroffen of een ontheffing van de Ffw te worden aangevraagd.

Vleermuizen

Aanwezige soorten

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Op basis van landelijke verspreidingsgegevens (Limpens et. al., 1997) kunnen gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, baardvleermuis, franjestaart, meervleermuis en watervleermuis in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen. Vleermuizen maken globaal gezien op drie manieren gebruik van hun leefgebied:

Verblijfplaatsen - Vleermuizen gebruiken gaten en spleten (bijvoorbeeld onder dakpannen of in de spouwmuur) in gebouwen en holtes en spleten in bomen als verblijfplaats. In het plangebied zijn geen gebouwen meer aanwezig en in de bomen in het plangebied zijn geen voor vleermuizen geschikte holtes of spleten aangetroffen. Een negatief effect door fysieke aantasting van verblijfplaatsen van vleermuizen wordt daarom uitgesloten.

Foerageergebied en vliegroutes - Vleermuizen gebruiken opgaande begroeiing (bomen en struiken) en waterpartijen om te foerageren. Bovengenoemde elementen die lijnvormige geleidende structuren vormen worden gebruikt om tussen verblijfplaatsen en geschikte foerageergebieden te migreren. Het plangebied wordt omzoomd door opgaande begroeiing die beschutting en luwte biedt in een open landschap. Dergelijke locaties zijn zeer geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. De opgaande begroeiing kan tevens een belangrijke 'stapsteen' en oriëntatiepunt zijn in een vliegroute via diverse bospercelen die verspreid in voornamelijk open landschap liggen. De opgaande begroeiing die het plangebied omzoomd blijft echter behouden. Vleermuizen zijn gevoelig voor uitstraling van kunstmatig licht in de nachtperiode. Indien wordt voorkomen dat een toename van uitstraling door kunstmatige lichtbronnen (lux) op de opgaande begroeiing plaatsvindt worden negatieve effecten op foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen uitgesloten.

Conclusie

Geen negatieve effecten. Er is geen nader onderzoek noodzakelijk. Er hoeven geen mitigerende maatregelen te worden getroffen of een ontheffing van de Ffw te worden aangevraagd. In de aanbevelingen (hoofdstuk 3) worden wel voorstellen gedaan om maatregelen voor vleermuizen in te passen in de nieuwbouw.

Vogels

Aanwezige soorten

Jaarrond beschermde vogelsoorten - Op basis van landelijke verspreidingsgegevens (Hustings et al., 2004; Hustings & Vergeer, 2002) kunnen ooievaar, wespandief, buizerd, havik, sperwer, boomvalk, slechtvalk, roek, steenuil, ransuil, kerkuil, huismus en gierzwaluw in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen. In en in de omgeving van het plangebied kunnen tevens diverse vogelsoorten uit de categorie 5 voorkomen. Omdat er voor deze soorten geen zwaarwegende feiten en/of ecologische omstandigheden gelden, worden deze soorten in het vervolg als algemene broedvogel behandeld.

In 2013 heeft soortgericht onderzoek naar broedvogels plaatsgevonden (Ecoresult, 2013). Het onderzoek betreft een zogenaamde BMP telling waarbij alle broedende vogels (ook algemene broedvogels) in kaart zijn gebracht. In of in de nabijheid van het plangebied zijn destijds geen jaarrond beschermde vogelsoorten in het plangebied aangetroffen.

In het plangebied zijn geen gebouwen of geschikte nestkasten voor jaarrond beschermde soorten aanwezig. Het voorkomen van verblijfplaatsen van kerkuil, gierzwaluw en huismus wordt daarom uitgesloten. In een boom aan de noordzijde van het plangebied is een nest aangetroffen (zie figuur 2.1).

Vermoedelijk is het nest van zwarte kraai. Uit jaarlijkse monitoring van grotere nesten in en in de omgeving van het plangebied blijkt dat het nest niet wordt gebruikt (mondelinge mededeling Tim Kreetz, Natuurmonumenten). Een negatief effect op jaarrond beschermde vogelsoorten wordt daarom uitgesloten.

Algemene broedvogels - In gebouwen en opgaande begroeiing in en in de omgeving van het plangebied kunnen diverse soorten algemene broedvogels broeden.

Figuur 2.1 Oud nest in boom aan de noordzijde van het plangebied

Mogelijke effecten

Algemene broedvogels - Het kappen van bomen is een voor broedende vogels verstorende activiteit. Door de beoogde ontwikkeling kunnen in gebruik zijnde nesten en/of functionele leefomgeving van in gebruik zijnde nesten worden vernietigd. Tevens kunnen broedende vogels, jonge vogels en eieren van broedende vogels worden verwond, gedood en/of geschaad.

Conclusie

Algemene broedvogels - Het kappen van is een voor broedende vogels verstorende activiteit. Daarom dienen deze activiteiten buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd. De activiteiten kunnen alleen in het broedseizoen plaatsvinden als een ter zake kundig ecooloog heeft vastgesteld dat er geen broedende vogels in het plangebied aanwezig zijn. Het globale broedseizoen loopt van 15 maart tot en met 15 juli. Vogels die buiten deze periode broeden zijn echter ook beschermd.

Amfibieën en reptielen

Aanwezige soorten

Op basis van landelijke verspreidingsgegevens (Creemers et al. 2009; Herder et al. 2009) kunnen de volgende soorten in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen:

- Reptielen: ringslang (tabel 3)
- Amfibieën: heikikker, poelkikker, rugstreeppad en kamsalamander (alle tabel 3)

In de polder en westen van de Rijndijk zijn bij onderzoek (Eelerwoude, 2010) geen beschermde reptielen aangetroffen. Wel zijn een aantal algemene soorten amfibieën en de beschermde rugstreeppad (tabel 3) aangetroffen. Er zijn geen waarnemingen van ringslang, heikikker, poelkikker of kamsalamander in de nabijheid van het plangebied bekend (www.ravon.nl). Hoewel de polder ten westen van de Rijndijk door de afstand en het tussenliggende landgoed geen directe relatie met het plangebied heeft, komt het biotoop overeen. Daarom kan niet worden uitgesloten dat rugstreeppad zich in de watergangen in de omgeving van het plangebied voortplant. In de winter kruipen rugstreeppadden weg in muizenholen, in vergraaftbare grond en onder schuilelementen zoals kruipruimtes, onder drempels van woningen, onder stapel stenen, hout of ander materiaal. Dit doen ze globaal gezien in de periode van oktober/november tot en met maart. Deze perioden kunnen eerder beginnen of later eindigen afhankelijk van klimatologische en meteorologische invloeden (Tauw, 2014). Delen van het plangebied voorzien in geschikt winterhabitat voor rugstreeppad. In de singel rond het plangebied zijn konijnenholen en muizenholen aanwezig. Tevens liggen er stobben en stammen in de singel aan de noordoostzijde van het plangebied. In het zuidelijke deel van het plangebied ligt een grote hoop met groenafval waar amfibieën in weg kunnen kruipen.

Mogelijke effecten

De singel met bomen en struiken die het plangebied omzoomd, wordt grotendeels behouden. Er blijft in de omgeving voldoende geschikt winterhabitat voor rugstreeppad aanwezig. Daarnaast wordt door het bouwen van woningen en het aanleggen van tuinen op termijn weer in geschikt winterhabitat voorzien. Een negatief effect op de lokale populatie rugstreeppadden door aantasting van winterhabitat wordt daarom uitgesloten. Door het aantasten van winterhabitat kunnen rugstreeppadden worden gedood en/of verwond.

Dit geldt voor het verwijderen van hopen vergraafbare grond, stobben en boomstammen, de hoop met groenafval en kleinschalige werkzaamheden aan de singel. Daarnaast moet worden voorkomen dat rugstreepdad zich in geschikt habitat tijdens de sloop en bouwperiode vestigt. Dit kan door de bouwlocatie na de winterperiode (na maart) of voor de winterperiode (voor oktober) met een amfibieënscherm ontoegankelijk voor rugstreepdad te maken.

Conclusie

- Een negatief effect op (winterverblijfplaatsen van) rugstreepdad kan niet met zekerheid worden uitgesloten
- Er zijn maatregelen noodzakelijk om het doden en/of verwonden van overwinterende rugstreepdaden te voorkomen
- Maatregelen bestaan uit het verwijderen van geschikt winterhabitat buiten de periode van overwintering (oktober tot en met maart). Dit geldt voor het verwijderen van hopen vergraafbare grond, stobben en boomstammen, de hoop met groenafval en kleinschalige werkzaamheden aan de singel
- Daarnaast moet worden voorkomen dat rugstreepdad zich in geschikt habitat tijdens de sloop en bouwperiode vestigt. Dit kan door de bouwlocatie voor of na de winterperiode (voor oktober of na maart) met een amfibieënscherm ontoegankelijk voor rugstreepdad te maken
- Het is aanbevolen om de stobben en boomstammen die aan de noordoostzijde van het plangebied liggen te behouden of te verplaatsen naar een locatie waar ze niet in de weg liggen. Op deze manier blijft een deel van het winterhabitat behouden
- Indien voldoende maatregelen worden getroffen wordt een negatief effect op (het habitat van) de lokale populatie rugstreepdaden uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing van de Ffw is daarom niet noodzakelijk

Vissen

Aanwezige soorten

Op basis van globale landelijke verspreidingsgegevens (de Jong et al., 2003; Gemeente Utrecht, 2013) kunnen bittervoorn (tabel 3), rivierdonderpad en kleine modderkruiper (beide tabel 2) in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen. In het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig en door de beoogde ontwikkeling wordt oppervlaktewater in de omgeving van het plangebied niet aangetast. Een negatief effect op beschermde vissen wordt daarom uitgesloten.

Conclusie

Geen negatieve effecten. Er is geen nader onderzoek noodzakelijk. Er hoeven geen mitigerende maatregelen te worden getroffen of een ontheffing van de Ffw te worden aangevraagd.

Ongewervelden

Aanwezige soorten

Diverse vlinders en libellen zijn in de Ffw beschermd. Ook zijn enkele kevers, weekdieren en een kreeftachtige beschermd. Volgens verspreidingsgegevens (Dijkstra et al. 2002; Bos et al. 2006; EIS-Nederland et al. 2007; Boesveld et al., 2011) komen binnen of nabij het plangebied geen beschermde soorten vlinders voor. Bovendien ontbreekt het aan geschikt biotoop voor beschermde vlinder. Van de overige beschermde ongewervelde soorten kunnen platte schijfhoren (Boesveld et al., 2011) en groene glazenmaker (beide tabel 3) in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen. Geschikt habitat voor platte schijfhoren en groene glazenmaker (water met krabbenscheer) en platte schijfhoren is niet in het plangebied aanwezig. Een negatief effect op ongewervelden wordt daarom uitgesloten.

Conclusie

Geen negatieve effecten. Er is geen nader onderzoek noodzakelijk. Er hoeven geen mitigerende maatregelen te worden getroffen of een ontheffing van de Ffw te worden aangevraagd.

2.3 Overige lokale ontwikkelingen

Hoewel een afzonderlijke ingreep geen afbreuk hoeft te doen aan de zogenaamde gunstige staat van instandhouding van een beschermde soort, is het mogelijk dat meerdere ingrepen samen dat wel kunnen doen. Dit kan vooral een probleem veroorzaken voor soorten die op bovenlokaal niveau een duurzaam netwerk vormen. Inzicht in lokale ontwikkelingen in ruimte en tijd kan daarom noodzakelijk zijn om vast te stellen of in samenhang getoetst moet worden, welke alternatieven nog beschikbaar zijn voor de soort en of de gunstige staat van instandhouding in het geding is.

In de nabijheid van het plangebied aan de Ockhuizerweg 39 worden nog twee vergelijkbare plangebieden herontwikkeld. Het gaat om plangebieden aan de Ockhuizerweg 35 en Rijndijk 2. In het verleden heeft Natuurmonumenten op diverse locaties op het landgoed Haarzuilens boerderijen en twee woningen gesloopt. Het gaat om de locaties Polderweg 3, Eikslaan 5, Parkweg 1 en Thematerweg 10. Daarnaast is een polder (grasland met agrarische functie) omgevormd naar een recreatiegebied en (wandel)paden, bos en waterpartijen. Voor het omvormen van de polder is een ontheffing van de Ffw afgegeven. Dat wil zeggen dat negatieve effecten op beschermde flora- en fauna voldoende zijn gemitigeerd.

De (mogelijke) effecten op beschermde natuurwaarden die in het plangebied zijn aangetroffen of mogelijk aanwezig zijn hebben geen samenhang met (effecten op) de overige plangebieden. Daarnaast kunnen negatieve effecten door het treffen van maatregelen worden voorkomen. Een negatief effect door overige ontwikkelingen in de omgeving wordt daarom uitgesloten.

2.4 Conclusies toetsing Flora- en faunawet

In tabel 2.1 zijn de relevante soorten uit de Ffw opgenomen. Deze soorten komen mogelijk voor in en nabij het plangebied. Voor deze soorten is aangegeven of maatregelen, een ontheffing of nader onderzoek nodig is.

Tabel 2.1 Conclusies Flora- en faunawet

Soortgroep	Effecten	Nader onderzoek?	Maatregel nodig?	Ontheffing nodig?
Flora	Nee	Nee	Nee	Nee
Zoogdieren	Nee	Nee	Nee	Nee
Vleermuizen	Nee	Nee	Nee	Nee
Broedvogels, tijdens broedseizoen	Verschillende soorten	Nee	Ja werken buiten broedseizoen	Nee, mits maatregel
Broedvogels, jaarrond beschermd	Nee	Nee	Nee	Nee
Amfibieën en reptielen	Mogelijk door werkzaamheden aan het winterhabitat van rugstreeppad	Nee	Ja	Nee
Vissen	Nee	Nee	Nee	Nee
Ongewervelden	Nee	Nee	Nee	Nee

3 Conclusies en aanbevelingen

In opdracht van Natuurmonumenten heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van de natuurwetgeving voor een bestemmingsplanwijziging die de herontwikkeling van een plangebied aan de Ockhuizerweg 39 te Haarzuilens mogelijk maakt. De ontwikkeling kan alleen doorgaan als deze niet in strijd is met de natuurwetgeving, of als vanwege de natuurwetgeving de benodigde vergunningen en/of ontheffingen worden verleend.

In de directe nabijheid van het plangebied liggen een aantal gebieden die deel uitmaken van de Ecologische hoofdstructuur (EHS) of de groene contour. De groene contour houdt in dat er op dit moment nog geen natuur aanwezig is maar dat het gebied wel als EHS kan worden aangewezen als er natuur wordt aangelegd. De gebiedsdelen die zijn aangewezen als EHS en groene contour worden niet geschaad. Gezien de aard van de ingreep worden negatieve effecten op de EHS en de groene contour niet verwacht. De afstand van de planlocatie tot het meest nabije Natura 2000-gebied 'Oostelijke Vechtplassen' bedraagt circa vijf kilometer. De bestemming van het plangebied is nu agrarisch en wordt wonen. Hierdoor wordt eerder een afname in uitstoot van stikstof verwacht. Daarnaast wordt mogelijk gemaakt dat een beperkt aantal woningen wordt gebouwd. Gezien de aard en het lokale karakter van de beoogde ontwikkeling zijn negatieve effecten op beschermde natuurmonumenten en Natura 2000-gebieden uitgesloten. Samengevat is voor deze toetsing daarom alleen de Flora- en faunawet van toepassing.

Algemene broedvogels

Het kappen van is een voor broedende vogels versturende activiteit. Daarom dienen deze activiteiten buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd. De activiteiten kunnen alleen in het broedseizoen plaatsvinden als een ter zake kundig ecooloog heeft vastgesteld dat er geen broedende vogels in het plangebied aanwezig zijn. Het globale broedseizoen loopt van 15 maart tot en met 15 juli. Vogels die buiten deze periode broeden zijn echter ook beschermd.

Rugstreeppad

- Een negatief effect op (winterverblijfplaatsen van) rugstreeppad kan niet met zekerheid worden uitgesloten
- Er zijn maatregelen noodzakelijk om het doden en/of verwonden van overwinterende rugstreeppadden te voorkomen
- Maatregelen bestaan uit het verwijderen van geschikt winterhabitat buiten de periode van overwintering (oktober tot en met maart). Dit geldt voor het verwijderen van hopen vergraaibare grond, stobben en boomstammen, de hoop met groenafval en kleinschalige werkzaamheden aan de singel

- Daarnaast moet worden voorkomen dat rugstreeppad zich in geschikt habitat tijdens de sloop en bouwperiode vestigt. Dit kan door de bouwlocatie voor of na de winterperiode (voor oktober of na maart) met een amfibieënscherm ontoegankelijk voor rugstreeppad te maken
- Het is aanbevolen om de stobben en boomstammen die aan de noordoostzijde van het plangebied liggen te behouden of te verplaatsen naar een locatie waar ze niet in de weg liggen. Op deze manier blijft een deel van het winterhabitat behouden
- Als er voldoende maatregelen worden getroffen is het aanvragen van een ontheffing van de Ffw is niet noodzakelijk

Conclusie uitvoerbaarheid beoogde ontwikkeling

Op basis van het bovenstaande wordt geconcludeerd dat de uitvoerbaarheid van de bestemmingsplanwijziging en de beoogde ontwikkelingen ten aanzien van natuurwetgeving reëel is.

Geldigheid

Afhankelijk van de tijd tussen onderliggend onderzoek en de sloop van gebouwen en het verwijderen van bomen en struiken, kan een actualiserend of aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn naar de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten. Met name bij het in onbruik raken van grond en/of bebouwing is de kans op (nieuw)vestiging van beschermde soorten aanwezig. De conclusies van dit onderzoek zijn daarom hooguit enkele jaren geldig.

Aanbeveling

Ondanks dat er geen verblijfplaatsen van huismus, gierzwaluw en/of vleermuizen worden verwacht, is de locatie erg geschikt om (in het kader van de Utrechtse Aanpak Diervriendelijk Bouwen) sowieso maatregelen in de nieuwbouw van de drie huizen in te passen voor deze soorten / soortgroepen. Denk hierbij aan in de spouwmuur geïntegreerde kraamverblijfplaatsen voor vleermuizen, vogelvides voor huismussen en in de spouwmuur geïntegreerde gierzwaluwverblijven. Kijk hiervoor bijvoorbeeld op <http://www.vivarapro.com/>.

4 Literatuur

Boesveld, A., A.W. Gmelig Meyling & I. van Lente, 2011. Verspreidingsonderzoek Mollusken van de Europese Habitatrichtlijn. Resultaten van het inventarisatiejaar 2010. Stichting ANEMOON

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & de Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Ecoresult. 2013. Broedvogelonderzoek 2013 Landgoed Haarzuilens. BMP-inventarisatie van alle broedvogels in de terreinen van natuurmonumenten. Rapportkenmerk ER20131006. Ecoresult, Dordrecht.

Eelerwoude, 2010. Veldinventarisatie t.b.v. Flora- en faunawet Parkbos. Eelerwoude Zuid, Vorstenbosch.

EIS-Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2007. Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, libellen en sprinkhanen. European Invertebrate Survey - Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

Floron, 2011. Nieuwe Atlas Nederlandse Flora. Stichting Floron, Nijmegen.

Gemeente Utrecht, 2013. Veldgids beschermde planten en dieren in Utrecht. Zorgvuldig werken met beschermde soorten.

Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers, 2009. Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2008. Rapport 2009-03. Stichting RAVON, Nijmegen.

Hustings F., C. Borggreve, C. van Turnhout & J. Thissen, 2004. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria. SOVON-onderzoeksrapport 2004/13. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Hustings, F. & J.-W. Vergeer, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels. 1998-2000.

de Jong, Th., R. Beenen & P. Heuts, 2003. Atlas van de Utrechtse vissoorten. De verspreiding van vissoorten in de provincie Utrecht en het beheersgebied van Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden.

Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Tauw, 2014. Natuurtoets planvorming en realisatie Parkbos de Haar. Toetsing aan de Flora- en faunawet. Rapport met kenmerk R001-1219170ERT-irb-V02-NL

Wansink, D., 2012. Verspreidingsatlas van de zoogdieren in de provincie Utrecht.

Internetbronnen:

www.ravon.nl (meest recent bezocht op 26 januari 2016)

Rijndijk

Natuurtoets Rijndijk 2 te Haarzuilens

Toetsing aan de Flora- en faunawet

16 juni 2016

Verantwoording

Titel	Natuurtoets Rijndijk 2 te Haarzuilens
Opdrachtgever	Natuurmonumenten
Projectleider	E. (Elroy) Houthuijzen-Diaz Chavez
Auteur	B. (Berto) van Dam
Tweede lezer	R.E. (Ronald) van der Vliet
Uitvoering veldwerk	B. (Berto) van Dam
Projectnummer	1236554
Aantal pagina's	28 (exclusief bijlagen)
Datum	16 juni 2016
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale versie. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
BU Meten, Inspectie & Advies
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
Telefoon +31 30 28 24 82 4

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Inhoud

Verantwoording en colofon	3
1 Inleiding.....	6
1.1 Doel	6
1.2 Wetgeving, situatie en beoogde ontwikkeling	6
1.3 Werkwijze	11
1.4 Uitgangspunten	12
2 Toetsing Flora- en faunawet.....	13
2.1 Hoe beschermt de Flora- en faunawet soorten?	13
2.2 Effecten op aanwezige soorten	13
2.3 Overige lokale ontwikkelingen	21
2.4 Conclusies toetsing Flora- en faunawet	21
3 Conclusies en aanbevelingen	23

1 Inleiding

Natuurmonumenten is voornemens het plangebied aan de Rijndijk 2 te Haarzuilens te herontwikkelen. Hiervoor is een bestemmingsplanwijziging voor nodig. Dit hoofdstuk bevat achtergrondinformatie over de relevante natuurwetgeving bij dit project, en de wijze van toetsing hieraan.

1.1 Doel

In opdracht van Natuurmonumenten heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van de natuurwetgeving voor een bestemmingsplanwijziging die de herontwikkeling van een plangebied aan de Rijndijk 2 te Haarzuilens mogelijk maakt. De ontwikkeling kan alleen doorgaan als deze niet in strijd is met de natuurwetgeving, of als vanwege de natuurwetgeving de benodigde vergunningen en/of ontheffingen worden verleend.

In deze rapportage wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

- Welke natuurwetgeving is van belang?
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met deze wetgeving?
- Zijn maatregelen en/of een ontheffing nodig?
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

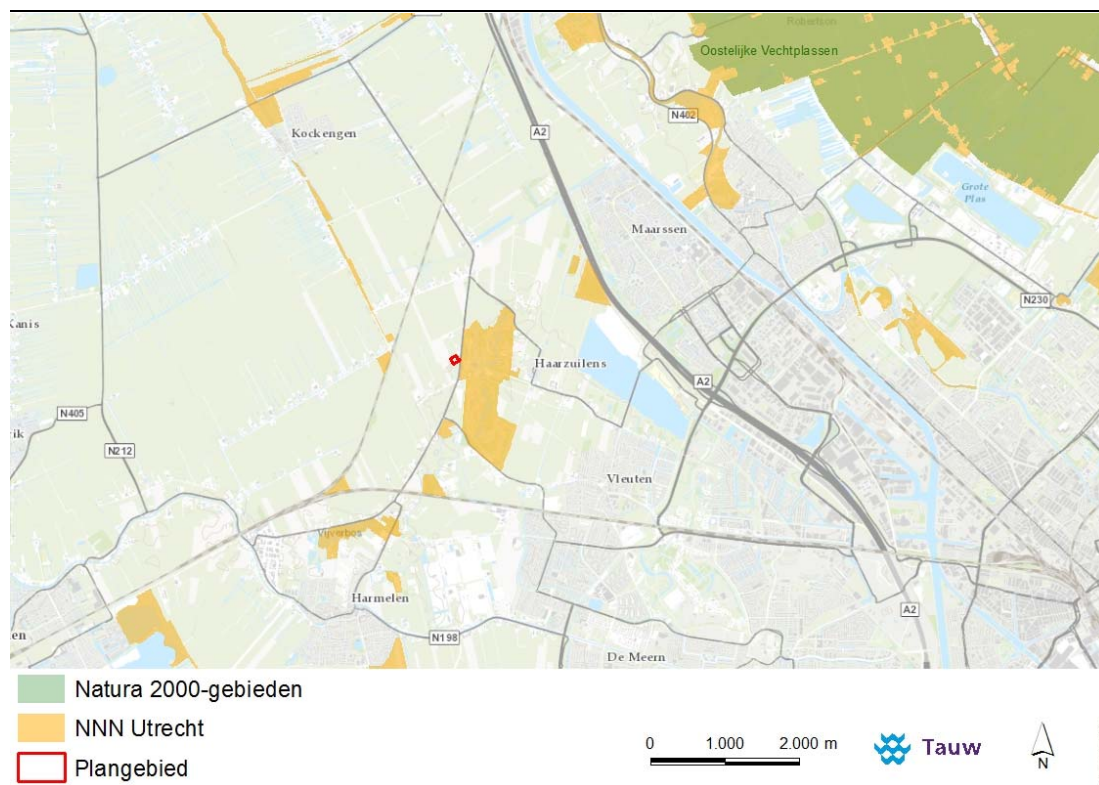
1.2 Wetgeving, situatie en beoogde ontwikkeling

Het plangebied is gelegen in Haarzuilens in de provincie Utrecht. Figuur 1.2 geeft de ligging van het plangebied weer en figuur 1.3 geeft een impressie van de beoogde ontwikkeling. Figuur 1.4 tot en met figuur 1.6 geven een impressie van het plangebied. Op de locatie bevond zich tot enkele jaren geleden een agrarisch bedrijf. Op de locatie staat nu nog een woonhuis met een daarbij behorende tuin. Het woonhuis heeft dienst gedaan als boerderij. In het plangebied is al meer dan 1.000 m² aan bebouwing gesloopt. Ook is 1.185 m² aan kuilplaten verwijderd. Het perceel wordt aan drie zijden begrensd door een sloot. Het perceel is omzoomd met bomen die het plangebied een besloten karakter geven in het open landschap. De locatie is deels verhard met betontegels en grind, het overige deel is onverhard (gras). Op het perceel achter Rijndijk 2 hebben tot 2013 de bijbehorende stallen en schuren gestaan. Tot 1969 heeft op het perceel een boomgaard gestaan.

Relevante wetgeving

Bij ruimtelijke ontwikkelingen is het (vrijwel) altijd noodzakelijk om een toetsing te doen aan de Flora- en faunawet (hierna: Ffw).

Deze wet beschermt verschillende soorten dier- en plantensoorten. In figuur 1.1 is de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde natuurgebieden weergegeven. In de directe nabijheid van het plangebied liggen een aantal gebieden die deel uitmaken van de Ecologische hoofdstructuur (EHS) of de groene contour. De groene contour houdt in dat er op dit moment nog geen natuur aanwezig is maar dat het gebied wel als EHS kan worden aangewezen als er natuur wordt aangelegd. De gebiedsdelen die zijn aangewezen als EHS en groene contour worden niet geschaad. Gezien de aard van de ingreep worden negatieve effecten op de EHS en de groene contour niet verwacht. De afstand van de planlocatie tot het meest nabije Natura 2000-gebied 'Oostelijke Vechtplassen' bedraagt circa vijf kilometer. De bestemming van het plangebied is nu agrarisch en wordt wonen. Er wordt mogelijk gemaakt dat een beperkt aantal woningen wordt gebouwd. Hierdoor wordt een afname in uitstoot van stikstof verwacht. Gezien de aard en het lokale karakter van de beoogde ontwikkeling zijn negatieve effecten op beschermde natuurmonumenten en Natura 2000-gebieden uitgesloten. Samengevat is voor deze toetsing daarom alleen de Flora- en faunawet van toepassing.

Figuur 1.1 Ligging plangebied (globaal begrensd) ten opzichte van beschermde natuurgebieden

Beoogde ontwikkeling

In het kader van de ruimte voor ruimteregeling is al toezegging gedaan voor de bouw van één extra woning. Het voornemen is om de bouw van nog drie woningen op het terrein achter Rijndijk 2 en 4 mogelijk te maken. Mogelijk worden de populieren rond het plangebied gekapt. Populieren hebben een beperkte levensduur en tijdens het veldbezoek bleek één van de populieren omgewaaid.

 Plangebied

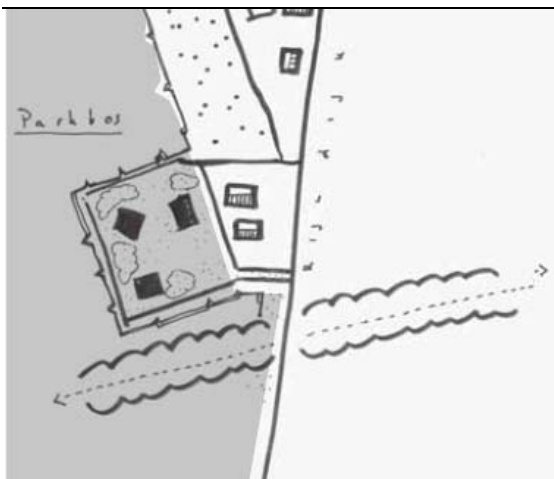
0 30 60 m

 Tauw

© 2018 - 2019

Figuur 1.2 Ligging plangebied (globaal begrensd)

Figuur 1.3 Schetsimpressie van de beoogde ontwikkeling

Figuur 1.4 Het centrale deel van het plangebied is open en grotendeels begroeid met grassen en ruigtekruiden

Figuur 1.5 Singel en watergang aan de westzijde van het plangebied

Figuur 1.6 Woningen aan de Rijndijk 2 en 4

1.3 Werkwijze

De mogelijke aanwezigheid van beschermde gebieden en/of beschermde soorten is in eerste instantie bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Een oriënterend veldbezoek op 19 januari 2016
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data
- Deskundigenoordeel
- Eerder uitgevoerd ecologisch onderzoek:
 - Eelerwoude, 2010. Veldinventarisatie ten behoeve van Flora- en faunawet Parkbos. Eelerwoude Zuid, Vorstenbosch
 - Ecoresult, 2013. Broedvogelonderzoek 2013 Landgoed Haarzuilens. BMP-inventarisatie van alle broedvogels in de terreinen van natuurmonumenten. Rapportkenmerk ER20131006. Ecoresult, Dordrecht
 - Tauw, 2014. Natuurtoets planvorming en realisatie Parkbos de Haar. Toetsing aan de Flora- en faunawet. Rapport met kenmerk R001-1219170ERT-irb-V02-NL
 - Jaarlijkse monitoring van roofvogels door Natuurmonumenten (mondelinge mededeling Tim Kreetz, Natuurmonumenten)

Op basis van verschillende literatuurbronnen is bekeken welke beschermde soorten in of in de omgeving van het plangebied voorkomen. Vervolgens is tijdens het veldbezoek gecontroleerd of de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. Dit heeft geresulteerd in een overzicht van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden. De beoogde ontwikkeling wordt getoetst op negatieve effecten op deze soort(en).

Bij ecologische veldwerkzaamheden is een volledige garantie over de aanwezige soorten niet te geven. Door de inzet van ter zake kundige ecologen en landelijk geaccepteerde onderzoeksmethodes wordt onze onderzoekskwaliteit zoveel mogelijk gewaarborgd. Mede in dit kader is Tauw aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, een samenwerkingsverband van adviesbureaus die ecologisch advies geven en ecologisch onderzoek verrichten, opgericht met als doel de kwaliteit van ecologische advisering te verbeteren.

1.4 Uitgangspunten

- Gebouwen blijven onaangetast
- Mogelijk worden de populieren rond het plangebied gekapt
- Er vinden geen werkzaamheden aan (oevers van) watergangen plaats
- Werkzaamheden vinden uitsluitend bij daglicht plaats

2 Toetsing Flora- en faunawet

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vraag of plant- en diersoorten, beschermd door de Flora- en faunawet, door de beoogde activiteiten kunnen worden geschaad. Indien er schade op kan treden, dan wordt aangegeven of hiervoor aanvullende maatregelen en/of een ontheffing noodzakelijk is/zijn.

2.1 Hoe beschermt de Flora- en faunawet soorten?

De bescherming van inheemse dier- en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet (hierna Ffw). De wet maakt onderscheid in vier categorieën beschermde soorten namelijk:

- Tabel 1-soorten: De meest algemene, niet bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud. Deze soorten worden in dit rapport niet specifiek benoemd
- Tabel 2-soorten: Beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud wanneer wordt gehandeld volgens een geaccordeerde en door de initiatiefnemer onderschreven gedragscode
- Tabel 3-soorten: Strikt beschermde soorten bestaande uit de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van bedreigde soorten
- De vierde categorie betreft de soortgroep vogels. Alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen zijn beschermd. Tevens zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Vogelsoorten met een jaarrond beschermde verblijfplaats zijn te verdelen in vijf categorieën: de nesten van vogelsoorten van categorie 1 tot en met 4 zijn in alle gevallen jaarrond beschermd, terwijl de nesten van categorie 5-soorten dat in principe alleen tijdens de broedperiode zijn. Bij de laatste categorie geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn.

2.2 Effecten op aanwezige soorten

Flora

Aanwezige soorten

Op basis van landelijke verspreidingsgegevens (Floron, 2011) kunnen brede orchis (inclusief rietorchis en veenorchis), grote keverorchis, moeraswespenorchis, vleeskleurige orchis, ronde zonnedauw, waterdrieblad, zomerklokje, klein glaskruid en wilde gagel (alle tabel 2) in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen.

Verder kan een aantal muurplanten zoals tongvaren, schubvaren, gele helmbloem, stijf hardgras en steenbreekvaren (alle tabel 2) in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen. Bij het veldbezoek (19 januari 2016) is gelet op de terreinkenmerken en de aanwezige soorten planten. Het terrein is sterk verruigd met grassen en diverse ruigtekruiden. De aangetroffen soorten kenmerken een voedselrijk en verstoord milieu. Dit komt waarschijnlijk door jarenlang agrarisch gebruik en de reeds uitgevoerde sloopwerkzaamheden. Dat beschermde vaatplanten in het plangebied voorkomen wordt daarom uitgesloten.

Conclusie

Geen negatieve effecten. Nader onderzoek is niet noodzakelijk. Er hoeven geen mitigerende maatregelen te worden getroffen en er hoeft geen ontheffing van de Ffw te worden aangevraagd.

Grondgebonden zoogdieren

Aanwezige soorten

Op basis van landelijke en regionale verspreidingsgegevens (Broekhuizen et. al., 1992; Wansink, 2012) kunnen waterspitsmuis, noordse woelmuis (beide tabel 3) en steenmarter (tabel 2) in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen. Er heeft in 2010 soortgericht onderzoek naar muizen plaatsgevonden in de polder ten westen het plangebied. Daarbij zijn algemene soorten zoals rosse woelmuis, bosmuis, bosspitsmuis, veldmuis en dwergmuis aangetroffen. Er zijn geen tabel 2- of 3-soorten aangetroffen (Eelerwoude, 2010; Tauw, 2014).

In het plangebied is geen geschikt habitat voor beide muizensoorten aanwezig en geschikte verblijfplaatsen voor steenmarter zijn evenmin aangetroffen. Het plangebied kan door steenmarter als foerageergebied worden gebruikt. In en in de nabijheid van het plangebied blijft voldoende geschikt foerageergebied voor steenmarter aanwezig. Een negatief effect op grondgebonden zoogdieren wordt daarom uitgesloten.

Conclusie

Geen negatieve effecten. Er is geen nader onderzoek noodzakelijk. Er hoeven geen mitigerende maatregelen te worden getroffen of een ontheffing van de Ffw te worden aangevraagd.

Vleermuizen

Aanwezige soorten

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld.

Op basis van landelijke verspreidingsgegevens (Limpens et. al., 1997) kunnen gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, baardvleermuis, franjestaart, meervleermuis en watervleermuis in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen. Vleermuizen maken globaal gezien op drie manieren gebruik van hun leefgebied:

Verblijfplaatsen - Vleermuizen gebruiken gaten en spleten (bijvoorbeeld onder dakpannen of in de spouwmuur) in gebouwen en holtes en spleten in bomen als verblijfplaats. In de woningen die behouden blijven kunnen verblijfplaatsen van bijvoorbeeld gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger aanwezig zijn. Een negatief effect op deze verblijfplaatsen wordt uitgesloten omdat de gebouwen niet worden gesloopt en omdat er in de omgeving voldoende foerageergebied aanwezig blijft.

In één van de bomen in de singel die het plangebied omzoomt, is een holte aangetroffen die in een geschikte verblijfplaats van boom bewonende vleermuizen zoals rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis voorziet (zie figuur 2.1).

Foerageergebied en vliegroutes - Vleermuizen gebruiken opgaande begroeiing (bomen en struiken) en waterpartijen om te foerageren. Dergelijke elementen die geleidende, lijnvormige structuren vormen worden als vliegroute gebruikt. Vliegroutes zijn van essentieel belang voor verplaatsing tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Een negatief effect op foerageergebied en op vliegroutes wordt uitgesloten omdat de singel die het plangebied omzoomd, behouden blijft. Wel moet worden voorkomen dat er in de beoogde situatie een verhoogde uitstraling van licht (lux) op de bomenrij plaatsvindt.

Mogelijke effecten

Door het kappen van de boom met holte kan een verblijfplaats van vleermuizen worden vernietigd. Dit betreft een overtreding van artikel 11 van de Ffw. Tevens kunnen vleermuizen worden gedood of verwond. Dit betreft een overtreding van artikel 9 van de Ffw.

Conclusie

- Mogelijk negatief effect door het kappen van een populier met een holte die in theorie geschikt is als verblijfplaats voor watervleermuis, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis
- Door het vernietigen van verblijfplaatsen of vleermuizen kan respectievelijk artikel 11 en 9 van de Ffw worden overtreden
- Om de aanwezigheid van vleermuizen met zekerheid vast te stellen dan wel uit te sluiten is nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen noodzakelijk

- Nader onderzoek vindt plaats door conform vleermuisprotocol (Netwerk Groene Bureaus, 2013) vier veldbezoeken uit te (laten) voeren. Globaal gezien moeten twee veldbezoeken in de periode mei-juli en twee veldbezoeken in de periode augustus-september worden uitgevoerd
- Indien er geen verblijfplaatsen worden aangetroffen, kan de boom worden gekapt
- Indien er wel verblijfplaatsen worden aangetroffen moeten mitigerende maatregelen worden getroffen om negatieve effecten te voorkomen. Tevens moet er voor het vernietigen van een verblijfplaats een ontheffing van de Ffw worden aangevraagd

In de aanbevelingen (hoofdstuk 3) worden voorstellen gedaan om sowieso maatregelen voor vleermuizen in te passen in de nieuwbouw op het terrein, ongeacht of deze als mitigerende maatregel nodig zijn.

Figuur 2.1 In één van de bomen in de singel aan de westzijde van het plangebied is een holte aangetroffen die in theorie geschikt is als verblijfplaats voor bijvoorbeeld ruige dwergvleermuis, watervleermuis en rosse vleermuis

Vogels

Aanwezige soorten

Jaarrond beschermde vogelsoorten - Op basis van landelijke verspreidingsgegevens (Hustings et al., 2004; Hustings & Vergeer, 2002) kunnen ooievaar, wespandief, buizerd, havik, sperwer, boomvalk, slechtvalk, roek, steenuil, ransuil, kerkuil, huismus en gierzwaluw in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen. In en in de omgeving van het plangebied kunnen tevens diverse vogelsoorten uit de categorie 5 voorkomen. Omdat er voor deze soorten geen zwaarwegende feiten en/of ecologische omstandigheden gelden, worden deze soorten in het vervolg als algemene broedvogel behandeld.

In 2010 en in 2013 heeft soortgericht onderzoek naar broedvogels plaatsgevonden (Ecoresult, 2013; Eelerwoude, 2010). Het onderzoek dat in 2013 is uitgevoerd betreft een zogenaamde BMP telling waarbij alle broedende vogels (ook algemene broedvogels) in kaart zijn gebracht. Bij het onderzoek dat in 2010 is uitgevoerd (Eelerwoude, 2010) is gericht naar jaarrond beschermde soorten gekeken. Het kasteelpark van kasteel de Haar (dat ten oosten van het plangebied ligt) is vooral voor bosvogels van belang. Ten oosten van het bosgebied bij kasteel de Haar broedt een havik. In hetzelfde bos is een broedende buizerd en een bosuil vastgesteld. Een paar raven zijn baltsend waargenomen maar zijn niet tot nestbouw of broeden overgegaan. In 2013 is wel een territorium vastgesteld. In 2010 is een territorium van de steenuil vastgesteld op een erf langs de Lagenhaarsedijk. In 2013 is er echter geen territorium van de steenuil in het plangebied vastgesteld. Deze soorten broeden allemaal buiten de invloedssfeer van de beoogde ontwikkeling.

Bij de Rijndijk 2 heeft een kerkuil in één van de gebouwen op het erf een vaste verblijfplaats gehad. De opstallen worden gesloopt en in het kader van de Flora- en faunawet zijn alle maatregelen met betrekking tot het verplaatsen van de nestkast al getroffen. Een negatief effect op de kerkuil is daarom uitgesloten (Tauw, 2014). Op de achtergevel van één van de aanliggende woningen zijn 'nissen' aanwezig maar die lopen niet ver genoeg door om in een geschikte verblijfplaats voor steen- of kerkuil te voorzien. Een negatief effect op steen- en kerkuil wordt daarom uitgesloten. In de woningen aan de Rijndijk 2 en 4 kunnen huismussen broeden. Voor gierzwaluw zijn geen geschikte openingen met een vrije in- en uitvliegroute aangetroffen omdat er rond de gebouwen te veel opgaande begroeiing aanwezig is voor gierzwaluw. Er blijft voor huismus voldoende foerageergebied in de vorm van opgaande begroeiing aanwezig. Een negatief effect op huismus wordt daarom uitgesloten.

In één van de hoge populieren in de singel aan de zuidkant van het plangebied is tijdens het veldbezoek op 19 januari een nest aangetroffen (zie figuur 2.2). In 2010 is op deze locatie een bezet nest van buizerd vastgesteld (Eelerwoude, 2010) maar in 2013 is geen broedende buizerd aangetroffen (Ecoresult, 2013).

Uit jaarlijkse monitoring door Natuurmonumenten blijkt dat het nest al jaren niet meer wordt gebruikt (mondelinge mededeling Tim Kreetz, Natuurmonumenten). Een negatief effect op jaarrond beschermde vogelsoorten wordt daarom uitgesloten.

Algemene broedvogels - In gebouwen en opgaande begroeiing in en in de omgeving van het plangebied kunnen diverse soorten algemene broedvogels broeden.

Figuur 2.2 Oud nest in één van de populieren dat al jaren niet meer in gebruik is

Mogelijke effecten

Algemene broedvogels - Het kappen van bomen en slopen van gebouwen is een voor broedende vogels versturende activiteit. Door de beoogde ontwikkeling kunnen in gebruik zijnde nesten worden vernietigd. Tevens kunnen broedende vogels en eieren van broedende vogels worden verwond, gedood en/of geschaad.

Conclusie

Algemene broedvogels - Het kappen van bomen en slopen van gebouwen is een voor broedende vogels verstorende activiteit.

Daarom dienen deze activiteiten buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd. De activiteiten kunnen alleen in het broedseizoen plaatsvinden als een ter zake kundig ecooloog heeft vastgesteld dat er geen broedende vogels in het plangebied aanwezig zijn. Het globale broedseizoen loopt van 15 maart tot en met 15 juli. Vogels die buiten deze periode broeden zijn echter ook beschermd.

Amfibieën en reptielen

Aanwezige soorten

Op basis van landelijke verspreidingsgegevens (Creemers et al. 2009; Herder et al. 2009) kunnen de volgende soorten in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen:

- Reptielen: ringslang (tabel 3)
- Amfibieën: heikikker, poelkikker, rugstreeppad en kamsalamander (alle tabel 3)

Waarnemingen van ringslang, heikikker, poelkikker en kamsalamander zijn niet in of in de nabijheid van het plangebied bekend (www.ravon.nl). In 2010 is de polder direct ten westen van het plangebied onderzocht (Eelerwoude, 2010). Daarbij zijn geen beschermde reptielen aangetroffen. Wel zijn een aantal algemene soorten amfibieën en rugstreeppad (tabel 3) aangetroffen. Op diverse locaties in de polder zijn meer dan tien roepende rugstreeppadden waargenomen. Eelerwoude beoordeelde de populatie in 2010 als 'groot'. De exacte locatie waar de soort zich voortplant is per jaar verschillend en afhankelijk van waar op dat moment geschikt voortplantingshabitat aanwezig is (mondelinge mededeling Tim Kreetz, Natuurmonumenten). De opportunistische soort verplaatst zich snel en kan in het hele plangebied (en omgeving) in wisselende dichtheden verwacht worden.

In de winter kruipen rugstreeppadden weg in muizenholen, in vergraafbare grond en onder schuilelementen zoals kruipruimtes, onder drempels van woningen, onder stapel stenen, hout of ander materiaal. Dit doen ze globaal gezien in de periode van oktober/november tot en met maart. In het deel van het plangebied waar ontwikkelingen beoogd zijn is geen geschikt winterhabitat aanwezig. Wel kunnen rugstreeppadden in bijvoorbeeld muizenholen in de singel overwinteren. Omdat de rugstreeppad snel geschikte terreinen kan bevolken, verdient het aanbeveling om het plangebied door het plaatsen van amfibieënschermen ontoegankelijk te houden voor rugstreeppad indien er tijdens de bouwfase geschikt habitat voor rugstreeppad ontstaat (ondiepe poelen en plassen, vergraafbare grond en schuilelementen zoals plaatmateriaal).

Conclusie

- Een negatief effect op (winterverblijfplaatsen van) rugstreeppad kan niet met zekerheid worden uitgesloten als er werkzaamheden in/aan de singel rond het plangebied plaatsvinden
- Er zijn maatregelen noodzakelijk om het doden en/of verwonden van overwinterende rugstreeppadden te voorkomen
- Maatregelen bestaan uit het verwijderen van geschikt winterhabitat buiten de periode van overwintering (oktober tot en met maart). Dit geldt voor kleinschalige werkzaamheden aan de singel
- Daarnaast moet worden voorkomen dat rugstreeppad zich in geschikt habitat tijdens de sloop en bouwperiode vestigt. Dit kan door de bouwlocatie voor of na de winterperiode (voor oktober of na maart) met een amfibieënscherm ontoegankelijk voor rugstreeppad te maken
- Indien voldoende maatregelen worden getroffen wordt een negatief effect op (het habitat van) de lokale populatie rugstreeppadden uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing van de Ffw is daarom niet noodzakelijk

Vissen

Aanwezige soorten

Op basis van globale landelijke verspreidingsgegevens (de Jong et al., 2003; Gemeente Utrecht, 2013) kunnen bittervoorn (tabel 3), rivierdonderpad en kleine modderkruiper (beide tabel 2) in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen. In 2010 heeft in de polder nader onderzoek (Eelerwoude, 2010) naar vissen plaatsgevonden. Hierbij is het voorkomen van bittervoorn en kleine modderkruiper vastgesteld. Er vinden geen werkzaamheden aan watergangen plaats en daarom wordt een negatief effect op vissen uitgesloten.

Conclusie

Geen effecten. Nader onderzoek is niet noodzakelijk. Er hoeven geen maatregelen te worden getroffen en het aanvragen van een ontheffing van de Ffw is niet noodzakelijk.

Ongewervelden

Aanwezige soorten

Diverse vlinders en libellen zijn in de Ffw beschermd. Ook zijn enkele kevers, weekdieren en een kreeftachtige beschermd. Volgens verspreidingsgegevens (Dijkstra et al. 2002; Bos et al. 2006; EIS-Nederland et al. 2007; Boesveld et al., 2011) komen binnen of nabij het plangebied geen beschermde soorten vlinders voor. Bovendien ontbreekt het aan geschikt biotoop voor beschermde vlinder.

Van de overige beschermde ongewervelde soorten kan platte schijfhoren (Boesveld et al., 2011) en groene glazenmaker (beide tabel 3) in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen. Geschikt habitat voor groene glazenmaker (water met krabbenscheer) en platte schijfhoren is niet in het plangebied aanwezig. Tevens worden er geen watergangen aangetast.

Conclusie

Geen effecten. Nader onderzoek is niet noodzakelijk. Er hoeven geen maatregelen te worden getroffen en het aanvragen van een ontheffing van de Ffw is niet noodzakelijk.

2.3 Overige lokale ontwikkelingen

Hoewel een afzonderlijke ingreep geen afbreuk hoeft te doen aan de zogenaamde gunstige staat van instandhouding van een beschermde soort, is het mogelijk dat meerdere ingrepen samen dat wel kunnen doen. Dit kan vooral een probleem veroorzaken voor soorten die op bovenlokaal niveau een duurzaam netwerk vormen. Inzicht in lokale ontwikkelingen in ruimte en tijd kan daarom noodzakelijk zijn om vast te stellen of in samenhang getoetst moet worden, welke alternatieven nog beschikbaar zijn voor de soort en of de gunstige staat van instandhouding in het geding is.

In de nabijheid van het plangebied aan de Rijndijk 2 worden nog twee vergelijkbare plangebieden herontwikkeld. Het gaat om plangebieden aan de Ockhuizerweg 39 en Ockhuizerweg 35. In het verleden heeft Natuurmonumenten op diverse locaties op het landgoed Haarzuilens boerderijen en twee woningen gesloopt. Het gaat om de locaties Polderweg 3, Eikslaan 5, Parkweg 1 en Thematerweg 10. Daarnaast is een polder (grasland met agrarische functie) omgevormd naar een recreatiegebied en (wandel)paden, bos en waterpartijen. Voor het omvormen van de polder is een ontheffing van de Ffw afgegeven. Dat wil zeggen dat negatieve effecten op beschermde flora- en fauna voldoende zijn gemitigeerd.

Een negatief effect op buizerd, ransuil en boomvalk kan niet met zekerheid worden uitgesloten. Eventuele negatieve effecten zijn te voorkomen door maatregelen te treffen. Negatieve effecten die samenhang hebben met (negatieve effecten door) overige lokale ontwikkelingen treden dus niet op.

2.4 Conclusies toetsing Flora- en faunawet

In tabel 2.1 zijn de relevante soorten uit de Ffw opgenomen. Deze soorten komen mogelijk voor in en nabij het plangebied. Voor deze soorten is aangegeven of maatregelen, een ontheffing of nader onderzoek nodig is.

Tabel 2.1 Conclusies Flora- en faunawet

Soortgroep	Effecten	Nader onderzoek?	Maatregel nodig?	Ontheffing nodig?
Flora	Nee	Nee	Nee	Nee
Zoogdieren	Nee	Nee	Nee	Nee
Vleermuizen	Mogelijk aantasting van een verblijfplaats in een boom	Ja, als de boom gekapt wordt	Ja. Als de boom gekapt wordt. Indien mogelijk boom behouden en versterking door kunstmatige lichtbronnen voorkomen	Ja, als verblijfplaats wordt aangetast
Broedvogels, tijdens broedseizoen	Mogelijk	Nee	Ja, werken buiten broedseizoen	Nee, mits bouwrijp maken buiten het broedseizoen plaatsvindt
Broedvogels, jaarrond beschermd	Nee	Nee	Nee	Nee
Amfibieën en reptielen	Nee	Nee	Voorkomen van ontstaan van geschikt leefgebied voor rugstreeppad tijdens de bouwfase. Het verdient aanbeveling om het plangebied ontoegankelijk te maken voor rugstreeppad.	Nee, er kunnen voldoende maatregelen worden getroffen om negatieve effecten te voorkomen
Vissen	Nee	Nee	Nee	Nee
Ongewervelden	Nee	Nee	Nee	Nee

3 Conclusies en aanbevelingen

In opdracht van Natuurmonumenten heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van de natuurwetgeving voor een bestemmingsplanwijziging die de herontwikkeling van een plangebied aan de Rijndijk 2 te Haarzuilens mogelijk maakt. De ontwikkeling kan alleen doorgaan als deze niet in strijd is met de natuurwetgeving, of als vanwege de natuurwetgeving de benodigde vergunningen en/of ontheffingen worden verleend.

In de directe nabijheid van het plangebied liggen een aantal gebieden die deel uitmaken van de Ecologische hoofdstructuur (EHS) of de groene contour. De groene contour houdt in dat er op dit moment nog geen natuur aanwezig is maar dat het gebied wel als EHS kan worden aangewezen als er natuur wordt aangelegd. De gebiedsdelen die zijn aangewezen als EHS en groene contour worden niet geschaad. Gezien de aard van de ingreep worden negatieve effecten op de EHS en de groene contour niet verwacht. De afstand van de planlocatie tot het meest nabije Natura 2000-gebied 'Oostelijke Vechtplassen' bedraagt circa vijf kilometer. De bestemming van het plangebied is nu agrarisch en wordt wonen. Hierdoor wordt eerder een afname in uitstoot van stikstof verwacht. Daarnaast wordt mogelijk gemaakt dat een beperkt aantal woningen wordt gebouwd. Gezien de aard en het lokale karakter van de beoogde ontwikkeling zijn negatieve effecten op beschermde natuurmonumenten en Natura 2000-gebieden uitgesloten. Samengevat is voor deze toetsing daarom alleen de Flora- en faunawet van toepassing.

Algemene broedvogels

Het kappen van bomen en slopen van gebouwen is een voor broedende vogels verstorende activiteit. Daarom dienen deze activiteiten buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd. De activiteiten kunnen alleen in het broedseizoen plaatsvinden als een ter zake kundig ecoloog heeft vastgesteld dat er geen broedende vogels in het plangebied aanwezig zijn. Het globale broedseizoen loopt van 15 maart tot en met 15 juli. Vogels die buiten deze periode broeden zijn echter ook beschermd.

Vleermuizen

- Het kan niet met zekerheid worden uitgesloten dat er negatieve effecten op paar-, winter-, zomer- en kraamverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, laatvlieger en/of gewone grootoorvleermuis optreden
- Door het vernietigen van verblijfplaatsen of aantasten van vleermuizen kan respectievelijk artikel 11 en 9 van de Ffw worden overtreden

Vervolg vleermuizen

- Om de aanwezigheid van vleermuizen met zekerheid vast te stellen dan wel uit te sluiten is nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen noodzakelijk
- Nader onderzoek vindt plaats door conform vleermuisprotocol (Netwerk Groene Bureaus, 2013) vier veldbezoeken uit te (laten) voeren. Globaal gezien moeten twee veldbezoeken in de periode mei-juli en twee veldbezoeken in de periode augustus-september worden uitgevoerd
- Indien er geen verblijfplaatsen worden aangetroffen kan de boom worden gekapt
- Indien er wel verblijfplaatsen worden aangetroffen moeten mitigerende maatregelen worden getroffen om negatieve effecten te voorkomen. Tevens moet er voor het vernietigen van verblijfplaatsen een ontheffing van de Ffw worden aangevraagd
- In een mitigatieplan moeten maatregelen worden opgesteld waarmee negatieve effecten worden voorkomen. Deze bestaan globaal gezien uit het aanbieden van tijdelijke en permanente verblijfplaatsen aan bomen in de omgeving van het plangebied en het kappen van de boom buiten de periode van het jaar dat de verblijfplaats wordt gebruikt
- Het mitigatieplan vormt de basis voor een ontheffingsaanvraag. Een ontheffing wordt alleen afgegeven als er voor de beoogde ontwikkelingen geen alternatieve (ten aanzien van de locatie, inrichting, planning en werkwijze) zijn die gunstiger uitpakken voor de aanwezige vleermuizen. Tevens moet worden onderbouwd dat er een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn geldt:
 - b. de bescherming van flora en fauna
 - d. de volksgezondheid of openbare veiligheid
 - e. dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten
- Belang e. ligt het meest voor de hand voor de beoogde ontwikkelingen. Indien de sloop ook nodig is omdat er bijvoorbeeld sanering in verband met asbest of grond- of waterverontreiniging, kan ook op grond van belang d. worden aangevraagd
- Het verkrijgen van een ontheffing is reëel als de alternatievenoverweging en onderbouwing van de belangen voldoende is en/of als door het treffen van maatregelen geen negatieve effecten met wezenlijke invloed op de lokale populatie vleermuizen optreden.

Rugstreeppad

- Een negatief effect op (winterverblijfplaatsen van) rugstreeppad kan niet met zekerheid worden uitgesloten als er werkzaamheden in/aan de singel rond het plangebied plaatsvinden
- Er zijn maatregelen noodzakelijk om het doden en/of verwonden van overwinterende rugstreeppadden te voorkomen
- Maatregelen bestaan uit het verwijderen van geschikt winterhabitat buiten de periode van overwintering (oktober tot en met maart). Dit geldt voor kleinschalige werkzaamheden aan de singel

- Daarnaast moet worden voorkomen dat rugstreeppad zich in geschikt habitat tijdens de sloop en bouwperiode vestigt. Dit kan door de bouwlocatie voor of na de winterperiode (voor oktober of na maart) met een amfibieënscherp toegankelijk voor rugstreeppad te maken
- Indien voldoende maatregelen worden getroffen wordt een negatief effect op (het habitat van) de lokale populatie rugstreeppadden uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing van de Ffw is daarom niet noodzakelijk

Conclusie uitvoerbaarheid beoogde ontwikkeling

Op basis van het bovenstaande wordt geconcludeerd dat de uitvoerbaarheid van de bestemmingsplanwijziging en de beoogde ontwikkelingen ten aanzien van natuurwetgeving reëel is.

Nader onderzoek

Het uitgangspunt van de Ffw is: 'Nee, tenzij'. Dit betekent dat alles wat schadelijk is voor bedreigde soorten verboden is (www.overheid.nl). Het uitsluiten van effecten is alleen mogelijk op basis van voldoende en actuele gegevens. In dit geval zijn negatieve effecten op soorten mogelijk zodat nader onderzoek naar hun aanwezigheid noodzakelijk is voor uitvoering van het plan. Ook bij het aanvragen van een eventuele ontheffing of indienen van een mitigatieplan dient de aanwezigheid van de betreffende soort aangetoond te worden. Hierbij geldt een omgekeerde bewijslast waarbij de initiatiefnemer verantwoordelijkheid draagt.

Mitigatie/Compensatie en/of ontheffing

De jurisprudentie ten aanzien van te treffen maatregelen in het kader van de Ffw is aan veranderingen onderhevig. Zo kunnen inmiddels alleen maatregelen die gericht zijn op het *geheel en vooraf voorkomen* van effecten (en overtreding verbodsbepalingen) 'mitigatie' genoemd worden. Wanneer maatregelen gericht zijn op het *wegnemen* van aanvankelijk optredende effecten, dienen deze als 'compensatie' aangemerkt te worden. In dat geval is dus ook sprake van een overtreding van verbodsbepalingen (er is immers een al dan niet tijdelijk effect). Omdat bij compensatie een overtreding wordt gedaan is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Het aanvragen van een ontheffing of het laten goedkeuren van het mitigatieplan én het uitvoeren van de maatregelen van de ontheffing of het mitigatieplan dienen vóór aanvang van de werkzaamheden afgerond te zijn. Bij formele ontheffingsaanvragen dient rekening gehouden te worden met een proceduuretijd die kan oplopen tot meerdere maanden. In de uitvoeringsfase moet een goedgekeurd mitigatieplan of een ontheffing daadwerkelijk in bezit zijn. Wel kunnen, los daarvan, de overige ruimtelijke vergunning- en planprocedures doorgang vinden.

Ook bij mitigatieplannen verdient het de aanbeveling het mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van EZ.

Dit dient te gebeuren door het indienen van een ontheffingsaanvraag, waarbij de goedkeuring van de mitigerende maatregelen gegeven wordt in de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag.

Geldigheid

Afhankelijk van de tijd tussen onderliggend onderzoek en de sloop van gebouwen en het verwijderen van bomen en struiken, kan een actualiserend of aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn naar de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten. Met name bij het in onbruik raken van grond en/of bebouwing is de kans op (nieuw)vestiging van beschermde soorten aanwezig. De conclusies van dit onderzoek zijn daarom hooguit enkele jaren geldig.

Aanbeveling

Ongeacht of er bij het nader onderzoek verblijfplaatsen boom bewonende vleermuizen worden aangetroffen, is de locatie erg geschikt om (in het kader van de Utrechtse Aanpak Diervriendelijk Bouwen) sowieso maatregelen in de nieuwbouw in te passen voor vleermuizen, maar ook huismus en gierzwaluw. Denk hierbij aan in de spouwmuur geïntegreerde kraamverblijfplaatsen voor vleermuizen, vogelvides voor huismussen en in de spouwmuur geïntegreerde gierzwaluwverblijven. Kijk hiervoor bijvoorbeeld op <http://www.vivarapro.com/>.

4 Literatuur

Boesveld, A., A.W. Gmelig Meyling & I. van Lente, 2011. Verspreidingsonderzoek Mollusken van de Europese Habitatrichtlijn. Resultaten van het inventarisatiejaar 2010. Stichting ANEMOON

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & de Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Ecoresult, 2013. Broedvogelonderzoek 2013 Landgoed Haarzuilens. BMP-inventarisatie van alle broedvogels in de terreinen van natuurmonumenten. Rapportkenmerk ER20131006. Ecoresult, Dordrecht.

Eelerwoude, 2010. Veldinventarisatie t.b.v. Flora- en faunawet Parkbos. Eelerwoude Zuid, Vorstenbosch.

EIS-Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2007. Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, libellen en sprinkhanen. European Invertebrate Survey - Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

Floron, 2011. Nieuwe Atlas Nederlandse Flora. Stichting Floron, Nijmegen.

Gemeente Utrecht, 2013. Veldgids beschermde planten en dieren in Utrecht. Zorgvuldig werken met beschermde soorten.

Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers, 2009. Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2008. Rapport 2009-03. Stichting RAVON, Nijmegen.

Hustings F., C. Borggreve, C. van Turnhout & J. Thissen, 2004. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria. SOVON-onderzoeksrapport 2004/13. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Hustings, F. & J.-W. Vergeer, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels. 1998-2000.

de Jong, Th., R. Beenen & P. Heuts, 2003. Atlas van de Utrechtse vissoorten. De verspreiding van vissoorten in de provincie Utrecht en het beheersgebied van Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden.

Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Tauw, 2014. Natuurtoets planvorming en realisatie Parkbos de Haar. Toetsing aan de Flora- en faunawet. Rapport met kenmerk R001-1219170ERT-irb-V02-NL

Wansink, D., 2012. Verspreidingsatlas van de zoogdieren in de provincie Utrecht.

Internetbronnen:

www.ravon.nl (meest recent bezocht op 26 januari 2016).